

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologických věd

Bakalářská práce

DĚJINY ŠKOLY V HOLUBOVĚ OD POČÁTKU

PO ROK 1950

Vedoucí práce: prof. PaedDr. ThLic. Martin Weis, Th.D.

Autor práce: Martina Opelková

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 3

2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce panu prof. PaedDr. ThLic. Martinu Weisovi, Th.D. za cenné rady, věcné připomínky, ochotu a vstřícnost při konzultacích.

Dále děkuji za poskytnutí materiálů ke psaní mé práce paní ředitelce Základní školy v Holubově.

Obsah

ÚVOD	6
1 HISTORIE OBCE HOLUBOVA V KONTEXTU ČESKÝCH DĚJIN	8
2 HISTORIE ŠKOLY OD ZALOŽENÍ DO ROKU 1914	10
2.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOBY	10
2.2 STAVBA ŠKOLY	11
2.3 ZAČÁTKY FUNGOVÁNÍ ŠKOLY	12
2.4 USNESENÍ ZEMSKÉ RADY.....	13
2.5 ÚPRAVA ŠKOLY	13
2.6 PRŮBĚH ŠKOLNÍCH ROKŮ	15
2.6.1 Zahájení školního roku.....	15
2.6.2 Podpora křesťanství.....	16
2.6.3 Nemocnost.....	16
2.6.4 Školní rada.....	17
2.6.5 Podpora žáků.....	18
2.6.6 Rozdělení žáků do tříd.....	18
2.6.7 Učitelství sbor, porady.....	20
2.6.8 Školní slavnosti.....	22
2.6.9 Jiné události.....	23
2.6.10 Zakončení školního roku.....	26
2.7 ZÁMINKY K PROPUKNUTÍ VÁLKY	26
3 HISTORIE ŠKOLY V LETECH 1914 – 1918 A DOPAD VÁLKY NA CHOD ŠKOLY	29
3.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOBY	29
3.2 PŘEHLED ŽÁKŮ	30
3.3 OVLIVNĚNÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY VÁLKOU	30
3.4 PRŮBĚH VÁLKY.....	31
3.5 PRŮBĚH ŠKOLNÍCH ROKŮ	32
4 HISTORIE ŠKOLY V LETECH 1918 – 1939	33
4.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOBY	33
4.2 UČITELSKÝ SBOR A JEHO ZMĚNY	36
4.3 VZNIK ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU, DOPAD NA ŠKOLU, OSOBNOSTI TĚTO DOBY....	38
4.3.1 T. G. Masaryk.....	39
4.3.3 Politické události.....	42
4.4 FUNGOVÁNÍ ŠKOLY.....	43
4.4.1 Školní slavnosti.....	43
4.4.2 Učitelství sbor.....	48
4.4.3 Schůze učitelů s rodiči, rodičovské sdružení.....	49
4.4.4 Inspekce.....	51
4.4.5 Počasí.....	51
4.4.6 Oprava školy	52
4.5 FINANČNÍ PÉČE O ŽÁKY, SBÍRKY	52

5 HISTORIE ŠKOLY V OBDOBÍ PROTEKTORÁTU A NEGATIVNÍ DOPADY NACISTICKÉ TOTALITY NA CHOD ŠKOLY	55
5.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOBY	55
5.2 CHOD ŠKOLY	57
5.3 ŠKOLNÍ A OBECNÍ AKCE	59
5.4 ZAPEČETĚNÍ ŠKOLNÍCH KRONIK.....	59
5.5 ZÁPIS ZE ŠKOLNÍ KRONIKY Z ROKU 1945	59
6 HISTORIE ŠKOLY V POVÁLEČNÉM OBDOBÍ DO NÁSTUPU KOMUNISMU PO ÚNORU 1948	61
6.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOBY	61
6.2 PŘEHLED ŽÁKŮ	63
6.3 OSLAVY	64
6.4 MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	65
6.5 OPRAVA ŠKOLNÍ BUDOVY.....	65
7 HISTORIE ŠKOLY V OBDOBÍ NÁSTUPU KOMUNISTICKÉ TOTALITY DO ROKU 1950 VČETNĚ.....	66
7.1 STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA DOBY	66
7.2 NOVÝ ŠKOLSKÝ ZÁKON.....	67
7.3 FUNGOVÁNÍ ŠKOLY.....	67
ZÁVĚR.....	69
PRAMENY A LITERATURA	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	78

Úvod

Ve své bakalářské práci se zaměřím na téma dějiny školy v Holubově od počátku po rok 1950. Toto zaměření jsem si vybrala, jelikož studuji na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích obor Pedagogika volného času, který se vzděláváním úzce souvisí. Holubovskou školu jsem si vybrala, protože v Holubově bydlím a také jsem tam navštěvovala 5 let Základní školu.

Ve své práci se budu věnovat historii školy od její stavby v roce 1882 do roku 1950. Společně jsme se tak domluvili s mým vedoucím práce, jelikož dnes platí zákon o ochraně osobních údajů a nechtěla bych se tak zmiňovat o stále žijících obyvatelích obce.

Cílem práce je tudíž zmapování historie školy v Holubově.

Při zpracování tématu budu čerpat většinou ze školních kronik, které jsou uloženy v Základní škole v Holubově. Jelikož kroniky nesmí opustit školu, dostala jsem svoleno si je ofotit. Při psaní budu tedy vycházet hlavně z nich. Dále budu vycházet z obecních kronik a informací, které jsem získala na Obecním úřadě v Holubově. Další informace pochází ze starších vydání Holubovského zpravodaje či ze spisů uložených právě na Obecním úřadě. Další zdroje k mé práci jsem našla v Akademické knihovně Jihočeské univerzity či v knihovně na Teologické fakultě.

Svou práci budu vypracovávat pomocí metody přímé, synchronní a komparativní. Práci jsem rozdělila na určité etapy z historického pohledu. Nejdříve budu popisovat historii obce v kontextu dějin. Dále se zaměřím na historii školy od jejího založení do roku 1914, kde uvedu informace o stavbě školy a také o začátcích jejího fungování. Následuje období 1914 – 1918

a dopad války na holubovskou školu. Další etapou je historie školy od roku 1918 až do roku 1939 a poté přijde na řadu období Protektorátu a negativního dopadu na chod školy. A poslední dvě etapy mají název Historie školy v poválečném období do nástupu komunismu po únoru 1948 a Historie školy v období nástupu komunistické totality do roku 1950 včetně.

Doufám, že moje práce bude alespoň někomu ku pomoci k zmapování základního vzdělávání v obci Holubov či jako zdroj informací někomu jinému, kdo se bude zabývat podobnou tematikou při psaní nějaké práce.

1 Historie obce Holubova v kontextu českých dějin

Obec Holubov leží v českokrumlovském okrese, asi 15 km od Českého Krumlova.¹ Obec je rozložena v podhorských údolích, podél řeky Vltavy a Křemežského potoka.

Vesnice patřila pod vládu Vítkovců a Rožmberků.² První zmínka o obci se datuje do roku 1379. Název je odvozen nejspíše od Holubova dvora, který zde stával a patřil k panství Dívčího Kamene. V této době umírá císař a český král Karel IV. a na trůn nastupuje jeho syn Václav IV., jehož korunování neproběhlo zcela podle toho, jak by mělo.

„Karel IV. si přitom uvědomoval, že je třeba urychlit volbu Václava IV. římským králem, a proto napsal papeži Řehoři XI, aby souhlasil s Václavovou volbou římským králem s ohledem na „císařovo stáří a oslabené zdraví“. Jistě mu muselo být jasné, že sám porušuje Zlatou bulu z roku 1356, jež zakazovala volbu nového krále za života jeho předchůdce.“³

Pokud bychom se pustili ještě hlouběji do historie, dozvěděli bychom se, že první známé osídlení v okolí Holubova bylo keltské

---

¹ Více o Českém Krumlově lze najít v knize: MRÁZKOVÁ Zdena, ŠPINAR Jindřich, HUDIČÁK Petr, *Krumlov – město pod věží*, Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s.r.o., 2018, ISBN: 978 – 80 – 906801 – 0 – 4.

² Další informace o počátku rodu Vítkovců a Rožmberků i o jejich významných osobnostech nalezneme zde: BAUER Jan, *Rožmberkové – první po králi: dramatické osudy pánů z Růže*, Řitka: Čas, 2014, ISBN: 978 – 80 – 7475 – 063 – 2.

³ ČECHURA Jaroslav, *České země v letech 1310 – 1378 Lucemburkové na českém trůně I.*, Praha: Libri, 2005, s. 92.

hradiště u Trisova. Na ploše 26 ha se v sousedské osadě rozkládají pozůstatky keltského oppida.⁴

„Lidi sem lákalo nerostné bohatství zdejší končiny, ložiska grafitu a železných rud. Roli obchodní stanice podstatně zvyšoval Vyšebrodský průsmyk, kterým proudila část dodávek soli ze Solné komory. Dobře prosperující oppidum, s vlastní produkcí tuhového, na trhu žádaného zboží, dosahovalo v době svého největšího rozkvětu v 1. stol. př. Kr. rozlohy 26 ha.“⁵

První výzkum byl prováděn krátce před druhou světovou válkou a pak v 50. a 60. letech 20. století zde probíhal intenzivní výzkum pod vedením dr. Jiřího Břeně z Národního muzea v Praze. Bylo zde objeveno keltské město z roku 2000 př. n. l.

V novověké historii se ve spodní části Holubova s názvem Adolfov, vybudovala železárna právě Janem Adolfem II. Schwarzenberským⁶. V roce 1841 ji nechali vystavět budějovičtí podnikatelé Vojtěch Lanna, František Klavík a Jan Procházka. Po druhé světové válce nechal podnikatel František Sklář na troskách železárny vybudovat papírenskou továrnu Artypa.⁷

Poblíž železniční zastávky v Holubově je od roku 1931 osazena pamětní deska Karlu Kovařovicovi, hudebnímu skladateli

---

⁴ Více informací o oppidu lze najít ve sborníku: *Dívčí Kámen: přírodní rezervace a historický vývoj osídlení: sborník příspěvků ze semináře dne 26. září 2002 v Regionálním muzeu v Českém Krumlově*, tisk: České Budějovice: Obec Křemže, 2004, ISBN: 80 – 239 – 2251 – 3.

⁵ DRDA Petr, RYBOVÁ Alena, *Keltové a Čechy*, Praha: Academia, 1998, s. 136.

⁶ Více o osobnosti a rodu: IVANOV Jan, *Schwarzenbergové a železnice: vztah primogenitury Schwarzenbergů k železniční dopravě v 19. století*, České Budějovice: 2011, s. 25.

⁷ Továrna stále vykonává svou činnost s tím rozdílem, že prodala svůj 100% podíl a změnila jméno na Grafobal Bohemia s.r.o.

a šéfu opery Národního divadla v Praze, který zde trávil chvíle odpočinku.⁸

2 Historie školy od založení do roku 1914

2.1 Stručná charakteristika doby

V období založení školy v Holubově se u nás či ve světě událo několik zajímavých událostí. V Česku se začaly vydávat Lidové Noviny, vznikla Československá sociálně demokratická strana a Tomáš Baťa⁹ si založil ve Zlíně obuvnickou firmu. Ve světě se začíná ženám udělovat volební právo, v Londýně je otevřen Tower Bridge a Rudyard Kipling vydal knihu s názvem *Knihy džunglí*.

Na konci 19. století procházelo školství značnou změnou. Byly zrušené školy obecné a namísto nich byly zřizovány školy pětileté obecné a tříleté měšťanské.

České země patřily v této době mezi nejrozvinutější oblasti Evropy. Před první světovou válkou produkovaly až 40% průmyslové výroby a to např. cukr, chemické výrobky, pivo či porcelán, ale také motocykly či automobily.

Událostí je velké množství, uvádím proto jen některé, které osobně považuji za nejcharakterističtější pro dané období.

---

⁸ Více o jeho životě a Národním divadle: Kolektiv autorů, *Národní divadlo a jeho předchůdci*, Praha: Academia, 1988, ISBN: 21 – 001 – 88, s. 241.

⁹ Více: CEKOTA Antonín, *Geniální podnikatel Tomáš Baťa*, Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2004, ISBN: 80 – 7318 – 220 – 3.

2. 2 Stavba školy

Nápad na stavbu školy přišel kolem roku 1882, kdy začala být přeplněna škola ve Křemži,¹⁰ kam chodily děti z okolních vesnic. Pan prof. František Smolík, okresní školní inspektor, předal zprávu o přeplnění školy ve Křemži zemské školní radě v Praze s návrhem o zvětšení školy.

Škola v Křemži byla vyzvána k tomu, aby rozšířila svoji kapacitu o 2 třídy. Místní školní rada, ale s návrhem nesouhlasila.¹¹

Okresní školní inspektor, p. prof. Fr. Smolík byl přesvědčen, že počet žactva z Holubova, části tzv. Adolfova, Třísova a Krásetína je dostatečně velký k tomu, aby se zde mohla zřídit samostatná škola. Návrh byl v zasedání okresní školní rady v Českém Krumlově jednomyslně schválen a předložen dne 22. září 1887 představenstvu obce Holubov. Obecní zastupitelstvo místní obce v Holubově se v zasedání rozhodlo návrh přijmout. Na základě tohoto usnesení byly vyzvány okolní obce, aby se vyjádřily o zřízení nové školy v Holubově. Zpráva ze zasedání byla vyslechnuta 6. prosince 1889 a bylo usneseno, aby žádost obce Holubov o zřízení školy byla doporučena, což se také stalo.

Dne 17. března 1891 rozhodla zemská školní rada, aby byla obec Holubov se všemi k ní příslušícími samotami vyřazena

---

¹⁰ Zajímavosti o založení Křemže lze najít zde: POLÁCH Jaroslav, *Jan Smil z Křemže: život táborského hejtmana a loupeživého rytíře*, České Budějovice: Veduta, 2011, ISBN: 978 – 80 – 86829 – 64 – 7.

¹¹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1882.

z Křemežské školy, a aby byla zřízena nová samostatná dvoutřídní obecná škola se sídlem v Holubově.¹²

V únoru roku 1892 předložila místní školní rada plány s rozpočtem a s žádostí o vyhledání místa na stavbu. Vše bylo schváleno. Plán školy vypracoval zřejmě knížecí stavitel, protože budova byla postavena podobně jako tehdejší knížecí hájovny. Škola byla otevřena počátkem školního roku 1893 – 1894. Na tento školní rok bylo do školy zapsáno celkem 151 dětí z Holubova a okolních vesnic.¹³

2.3 Začátky fungování školy

Prvním ředitelem školy se stal pan František Jindra, který byl na toto místo jmenován okresní školní radou. Jmenován na pozici učitele byl absolvent učitelského ústavu v Příbrami pan Josef Had. V této době vyučuje v 1. třídě František Jindra a 2. třídu má na starosti Josef Had. V únoru roku 1894 byla paní Anastazie Jindrová ustanovena jako učitelka na základní škole v Holubově. Díky tomu se od března mohly vyučovat i takové předměty jako byly ruční práce.¹⁴

---

¹² Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1891.

¹³ Okolní vesnice: Třísov, Krásetín

¹⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1893.

2.4 Usnesení zemské rady

„V roce 1895 uvědomuje školní rada učitelstvo o vyneseních c. k. zemské školní rady.

- 1. Mělo by se pěstovat rakouské vlastenectví ve všech školách i v ústavech k vzdělávání učitelek a učitelů.*
- 2. Povzbuzuje se k snášenlivosti v národním a náboženském směru ve všech školách i v ústavech k vzdělávání učitelek a učitelů.*
- 3. Mládež by měla nosit národní a spolkové odznaky, jimiž se zakazuje, aby byly školy ozdobeny ozdobami trojbarevnými.“¹⁵*

2.5 Úprava školy

V roce 1986 navštěvovalo zdejší školu okolo 200 školou povinných dětí, byla tedy přeplněna.¹⁶ Místní školní rada vyzvala okresní školní radu k tomu, aby se postarala o přistavění místnosti pro třetí třídu, jelikož školní obec byla ve velké finanční tísní. Požádala tak okr. školní radu o vyhovění. Návrh však neprošel.

15. listopadu 1897 byla svolána úřední komise, aby se věnovala rozšíření školy o jednu třídu. Komise prohlédla

---

¹⁵ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1895.

¹⁶ Holubovská škola je nazývána malotřídní. Více o takových školách lze najít zde: TRNKOVÁ Kateřina, KNOTOVÁ Dana, ŠKARKOVÁ Lucie, *Malotřídní školy v České republice: malotřídky*, Brno: Paido, 2010, ISBN: 978 – 80- 7315 – 204 – 8.

plány, rozpočty a nakonec se usnesla, že se přístavba provede do konce června.¹⁷

V listopadu roku 1897 upravil p. Václav Hinke, knížecí stavitel v Netolicích rozpočty a plán na přístavbu třetí třídy. Vypočítal, že přístavba by měla stát 2658 zl. a 40 kr.¹⁸ V březnu následujícího roku se v budově školy konala snižovací dražba na přístavbu třetí třídy. Vydražil ji p. Václav Stockinger, tesařský mistr ze Šindlerových Dvorů, který se podílel na stavbě původní budovy, za 2207 zl. a 68 kr.¹⁹ V září následujícího roku bylo místní školní radě oznámeno, že zemská školní rada povolila, aby se v obecné škole Holubov, vystavěla nová třetí třída.²⁰

Jelikož se ve škole objevila dřevní houba, která zničila podlahu, musela se provést nákladná oprava. Místo dřevěné podlahy se zde udělala podlaha vydlážděná cihlami. Veškerá kamna i krby se musely zbořit a po položení podlahy se mohly znovu postavit.

V říjnu roku 1898 byla vysvěcena nově přistavěná třída. Vysvěcení vykonal p. Tomáše Pfauser, farář z Křemže. Akce se zúčastnili, jak lidé z obce Holubov, tak také z vedlejší obce Křemže. Ke konci měsíce byla nová učebna, vůbec celá přístavba školy zkontrolována a byla uznána způsobilou k vyučování. Úřední komise prohlédla novou přístavbu školy za přítomnosti členů místní školní rady a podnikatele stavby p. Václava

---

¹⁷ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1897.

¹⁸ Pro představu. Roční plat úředníka v této době byl 500 – 700 zlatých. Učitel si mohl vydělat cca 900 – 1600 zlatých.

¹⁹ Jedna zlatka byla asi 2 Kč.

²⁰ Tamtéž, zápis z roku 1897.

Stockingia. Komise nařídila ještě některé doplňky, které se mají provést.²¹

Kupř. „*Lavice se musí předělati tak, aby byly stáří dítek přiměřené, dále se musí zříditi řádný odvod vody od studně na dvoře a od okapů ze střech, by byla letní tělocvična vždy suchá. Tělocvična má se rovně upravit a potřebným nářadím jako žebříky, kruhy, šplhadly, švihadlem atd. opatřiti, po případě doplniti. Dále projevuje slov pan předseda c.k. okr. školní rady soukromé přání své, by místní škol. rada pořídila jednoduché police na chodbách pro dřevěnky.*“^{22 23}

2.6 Průběh školních roků

2.6.1 Zahájení školního roku

Každý školní rok v holubovské škole byl zahájen oslavou v kostele ve Křemži, kde se sešli žáci jak z holubovské, tak z křemežské školy.²⁴

---

²¹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1898.

²² Tamtéž, zápis z roku 1898.

²³ Zde můžeme porovnat vybavení vesnických škol: ŠVARCOVÁ – VÁCHOVÁ Jana, *Současný stav a vybavení vesnických škol*, České Budějovice: 1969.

²⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1893.

2.6.2 Podpora křesťanství

Škola zařizovala pro děti svatou zpověď, chodilo se pravidelně do křemežského kostela. Chodili se i ke svatému přijímání.²⁵ To se uskutečňovalo na jaře, většinou v dubnu.

Většinou v průběhu července se konala v křemežském kostele zkouška z náboženství. Ke zkoušce přihlížel biskupský vikář. Zkoušky se účastnilo společně žactvo holubovské školy pod dozorem svých učitelů.

Od ledna roku 1897 začal na zdejší škole vyučovat náboženství p. Jan Bártík, osobní kaplan ve Křemži.²⁶

V říjnu se chodilo do křemežského kostela na mši, ke jmeninám císaře Františka Josefa I.²⁷

2.6.3 Nemocnost

V kronice byl skoro v každém roce zápis o nemocnosti dětí. V tomto období bylo nejvíce dětí postiženo spalničkami. Nemoc přicházela i několikrát do roka. Při větším počtu nemocných byla škola okresní školní radou zavřena i na několik měsíců školního roku, aby nedošlo k rozšiřování nemoci.²⁸

---

²⁵ Více informací k této problematice lze nalézt zde: STUDENÝ Jaroslav, *První svaté přijímání*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2011, ISBN: 978 – 80 – 7266 – 357 – 6.

²⁶ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1897.

²⁷ Tamtéž, zápis z roku 1897.

²⁸ Tyto nemoci byly často příčinou smrti, jelikož na ně nebylo dostatek léků.

Důvod proč byly děti často nemocné, mohl být ten, že nebyla taková možnost léků, jako máme dnes a třeba i to, že lidé byli často chudí a léky si nemohly dovolit.

Dne 2. prosince 1911 se slavila památka nastoupení Jejího Veličenstva na trůn. Žactvo ani učitelé se těchto bohoslužeb nesměli účastnit, jelikož na holubovské škole vypukla epidemie spalniček. Okresní lékař zakázal veškerý styk se žactvem jiných škol, aby se epidemie nepřenesla. Z toho důvodu se zavřela i škola na dobu jednoho týdne. Onemocněných bylo v Holubově 18, v Krásetíně 22 a v Třísově 9.²⁹

2.6.4 Školní rada

V Holubově se také volila školní rada³⁰, většinou na 3 roky dopředu.

Dne 6. prosince byla zvolena nová školní rada. Zasedajícími byli: p. Václav Dítko, starosta obce, p. Tomáš Pfauser, farář z Křemže, p. František Jindra, ředitel školy, p. Josef Čížek, hospodářský správce, p. Jan Bárta, rolník z Holubova, Matěj Froyda, rolník z Krásetína a Jan Honetschläger, zástupce školní obce. Tato místní školní rada složila slib a p. Jan Bárta byl okresní školní radou jmenován školdozorcem.³¹

---

²⁹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1911.

³⁰ Školní radu většinou tvořil starosta obce, ve které škola působí, ředitel školy, učitelé a rodiče dětí.

³¹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1902.

2.6.5 Podpora žáků

Škola finančně pomáhala chudším žákům, aby mohli mít školní pomůcky, které jsou potřeba.

Pomáhala i obec nebo zdejší spolek, který například dával rodinám oblečení či boty pro děti, místo dobrot za besídku.

Správa záložny v českém Krumlově věnovala škole peníze na zakoupení učebních pomůcek. Dne 20. listopadu 1896 odevzdal školdozorce p. Bárta 3 zlaté na zakoupení školních potřeb pro chudé žáky.³²

Na konci školního roku 1899 – 1900 dostala škola 50 K od českokrumlovského ředitelství. Za peníze byli pořízeny školní pomůcky pro děti zdejší školy.³³

2.6.6 Rozdělení žáků do tříd

Žactvo bylo každoročně rozděleno do třech tříd. Jednu třídu měl na starosti vždy řídící učitel a ostatní dvě třídy učitelé či podučitelé.

---

³² Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1896.

³³ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1900.

Dne 26. září 1898 bylo žactvo rozděleno takto.³⁴

třída	vyučující	počet žáků
I.	p. Karel Mašek <i>podučitel</i>	72
II.	p. František Jindra <i>řídící učitel</i>	57
III.	p. Matěj Řídel <i>učitel</i>	80

Počátkem školního roku 1903 – 1904 bylo v celé školní obci zapsáno k návštěvě školy celkem 212 dítek, z nichž 3 navštěvovaly jinou obecnou nebo měšťanskou školu.³⁵

třída	vyučující	počet žáků
I.	sl. Božena Jindrová zatemní učitelka	67
II.	p. František Jindra řídící učitel	56
III.	p. Matěj Řídel učitel	86

---

³⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1898.

³⁵ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1903.

Ve školním roce 1913 – 1914 to s učitelstvem a žactvem vypadalo takto. ³⁶

třída	vyučující	počet žáků
I.	p. František Hájíček <i>učitel</i>	69
II.	P. František Jindra <i>řídící učitel</i>	66
III.	p. Karel Vlach <i>učitel</i>	63

2.6.7 Učitelský sbor, porady

V květnu roku 1902 se v Praze konala zemská učitelská porada ve dvou zvláštních shromážděních. V jednom pro učitele české, ve druhém pro učitelstvo německé. Na denní pořádek jednomu každému tomuto shromáždění ustanovila zemská školní rada k úvaze tyto vyjádření.

1. *„Dobré zdání o návrzích na změnu normální učební osnovy pro školy měšťanské.*
2. *Dobré zdání o úpravě vyučování jazyku a reáliím na školách obecných.*
3. *Dobré zdání o reformě vyučování kreslení.*
4. *Dobré zdání o prostředcích, kterými by se zvelebily školní zahrady.“*

---

³⁶ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1913.

Kromě těchto ustanovených bodů se učitelé bavili také o jiných samostatných návrzích, hlavně o těch, které se týkaly umělecké výchovy a právních poměrů učitelstva.³⁷

Okres česko-krumlovský zastupoval na této zemské poradě zdejší řídicí učitel František Jindra, který byl zvolen v okr. poradě, konané dne 5. října roku 1901 v Českém Krumlově.³⁸

V září roku 1902 byl okresní školní radou p. Karel Mašek povolán, aby dočasně zastoupil nemocného učitele z Mirkovic. Na jeho místo byla do Holubova jmenovaná Božena Jindrová, která zastávala práci podučitelky.³⁹

Služné učitelů obecných škol ve školním roce 1902 – 1903.

Učitel v II. třídě	1200 K / rok
Učitel ve I. třídě	1600 K / rok
Učitel se zkouškou dospělosti	900 K / rok

40

Dne 4. dubna 1905 bylo schváleno biskupskou konsistoří⁴¹ v Českých Budějovicích, aby sl. Božena Jindrová vyučovala náboženství v I. třídě za roční odměnu v obnosu 80 K.

Do školního roku 1905 – 1906 už nenastoupila zastupující učitelka Jindrová. Nahradil ji p. Rajmund Kropáček, který se stal vyučujícím ve III. třídě. Na začátku roku ustanovila okresní školní rada výpomocným učitelem Felixe Mikyšku, který zastupuje v I. třídě za M. Řídela, který má celoroční dovolenou.

---

³⁷ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1902.

³⁸ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1901.

³⁹ Tamtéž, zápis z roku 1902.

⁴⁰ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1903.

⁴¹ Poradní sbor diecézního biskupa.

V březnu následujícího roku byl zatímním učitelem jmenován p. Karel Vlach, dosavadní zatímní učitel ve Křemži. Přidělena mu byla k vyučování třída II., kterou dříve vyučoval p. R. Kropáček.⁴²

V listopadu roku 1912 se konala okresní učitelská porada v Českém Krumlově v místnostech hotelu „*Růže*“. Program porady byl podobný jako obvykle, jen s tím rozdílem, že se konala i volba znalce školství na období dalších šesti let. Při první volbě neobdržel žádný z kandidátů nadpoloviční většinu. Muselo se volit podruhé a ze 41 hlasů obdržel 22 p. Jindra, řídící učitel z Holubova.⁴³

2.6.8 Školní slavnosti

Školních slavností se během školního roku uskutečnilo mnoho. Některé měly formu náboženskou či státní. Slavily se narozeniny či jmeniny vládců či významných osobností. Zde nalezneme popis jednotlivých aktů.

Duben roku 1913 byl ve znamení stromkové slavnosti. Holubovské žactvo společně dětmi z Křemže vysazovaly cestu z Krásetína do Chluma. Vysazovaly se malé třešňové stromky. Každé žactvo začalo vysazovat z jiné strany a sešly se, až když dokončily sázení. Na konci ke všem promluvil p. učitel M. Řídel a řekl všem dětem i ostatním lidem, jak se starat

---

⁴² Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1907.

⁴³ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1912.

o stromky. Z této akce se stala tradice, která se opakovala i několik dalších let.⁴⁴

O několik dnů později byla konána oslava 200 leté vydání pragmatické sankce.⁴⁵ Žactvo se sešlo společně se zástupci obce a místní školní rady ve III. třídě. Třídní učitel p. Vlach promluvil k dětem o významu pragmatické sankce pro nás i celou dynastii rakouskou. Později se většina odebrala do Křemže, kde se sloužila mše na památku této oslavy. Po bohoslužbě byly děti poděleny uzenkami a rohlíky.⁴⁶

2.6.9 Jiné události

Na začátku září roku 1895 byl jih Čech poctěn návštěvou císaře a krále Františka Josefa I.⁴⁷ Ten přijel do Českých Budějovic kvůli vojenskému cvičení. Jeho uvítání i odjezdu se účastnila školní mládež Budějovic i dalekého okolí, veškeré spolky i tisíce lidí, kteří přišli panovníka pozdravit. I učitelský sbor a mnoho občanů zdejší obce se zúčastnilo vítání Františka Josefa I.⁴⁸

---

⁴⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1913.

⁴⁵ Zákon vydaný panovníkem, který by měl být trvalý a nezrušitelný.

⁴⁶ Tamtéž, zápis z roku 1913.

⁴⁷ Více o osobnosti lze nalézt zde: VOCELKA Karl, VOCELKOVÁ Michaela, *František Josef I.: císař rakouský a kál uherský*, Praha: Paseka, 2017, ISBN: 978 – 80 – 7432 – 806 – 0.

⁴⁸ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1895.

V září roku 1898 školní kronika reaguje na tragickou smrt jedné z nejvzdělanějších žen, rakouské císařovny Alžběty⁴⁹.

Císařovna Alžběta byla zavražděna italským anarchistou jménem Luigi Lucheni. Zavražděna byla dýkou, která byla vyrobena z malého pilníku. Úmrtím Jeho Veličenstva ztratili Rakušané svou ochránkyni a zakladatelku mnohých ústavů pro chudé. Kdekoliv se tato zpráva objevila, všude se lidé uzavřeli v hluboký smutek. Byly vztyčovány smuteční prapory a veškeré zábavy byly odřeknuty. Tím se projevovali nevýslovný smutek. Vrah Luigi Lucheni, byl na místě dopaden a zatknut.

„Luigi Lucheni byl odsouzen na doživotí, ale svůj čin pocítoval jako triumfální vítězství nad vládnoucím systémem. Dvanáct let po vraždě si ovšem sám zvolil smrt a oběsil se ve své cele.“^{50 51}

Proto byly 19. září roku 1898 slouženy smuteční bohoslužby v křemežské kostele za císařovnu Alžbětu. Těchto bohoslužeb se zúčastnilo i žactvo z holubovské školy, společně i s jejich učitelským sborem. Den poté se ve škole konala smuteční slavnost, při níž byla žactvu vylíčena velikost ztráty Jeho Veličenstva.⁵²

Další den se sešli učitelé, všichni žáci a zástupci místní školní rady ve III. třídě k domácí školní slavnosti. Zde před ozdobeným obrazem Jeho Veličenstva přivítal řídící učitel zástupce rady a oslovil přítomnou mládež. Poté p. Matěj Řídel, třídní učitel ve III. třídě, vyložil žactvu, jak důležité jubileum

---

⁴⁹ Více o osobnosti: CARLAND Barbara, *Sissi: soukromý život Alžběty, císařovny rakouské*, Praha: Vinohrad, 1992, ISBN: 80 – 901243 – 1 – 8.

⁵⁰ SCHÄFER Martin, *Sissi*, Praha: Mladá fronta, 1993, s. 139.

⁵¹ Srovnat můžeme s: MATRAY Maria, *Smrt císařovnej Alžběty a čin anarchistu Lucheniho*, Bratislava: Ikar, 2001, ISBN: 80 – 7118 – 979 – 0.

⁵² Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1898.

dnes slavíme. Promluvil o zásluhách Jeho Veličenstva za 50 let jeho vlády a ukázal na veškerý rozkvět naší říše, hlavně pak na snahy a péči našeho císaře a krále, o vzdělání lidu a o obecné školství. Místní školní rada objednala na svůj účet 120 kusů podobizen Františka Josefa I. s nápisem: „K upomínce na 50 leté jubileum panování Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa I.“ Obrázky rozdál řídící učitel mezi děti tak, aby se dostal do každé rodiny aspoň jeden a vybídl je, aby si ho daly na památku ihned zasklítí.⁵³

Školní kronika zaznamenává nejen úmrtí v nejvyšších patrech vedení státu, ale popisuje i smrt a pohřeb místního starosty.

Dne 27. prosince 1899 měl pohřeb p. Václav Dítko, rolník v Krásetíně, starosta obce, předseda místní školní rady. Za jeho 12 letého úřadování byla v Holubově zřízena třídní obecná škola, budova vystavěna v roce 1893 a roku 1898 rozšířena o třetí třídu. Pohřbu se zúčastnilo žactvo zdejší školy se sborem učitelským.⁵⁴

Ve dnech 30. a 31. března a 1. dubna 1900 napadlo mnoho sněhu a vznikly takové závěje, že ve škole bylo přítomno jen 8 dětí ze 197.⁵⁵

---

⁵³ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1898.

⁵⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1899.

⁵⁵ Sněhové závěje byly častým důvodem pro zrušení vyučování.

2.6.10 Zakončení školního roku

Školní rok, jako každý jiný, byl zakončen slavnostními službami Božími v chrámu Páně ve Křemži společně s žáky ze základní školy v Křemži.

2.7 Záminky k propuknutí války

29. června 1914, přišla zpráva, pan arcivévoda František Ferdinand d'Este⁵⁶ a manželka padli za oběť atentátu v Sarajevu. Byli střeleni z revolveru v malé vzdálenosti při jízdě v automobilu městem, když se vraceli ze sarajevské radnice. Obě rány byly tak dobře mířeny, že jim v krátké době podlehli. Devatenáctiletý útočník a jeho společníci byli krátce na to zatčeni a dodáni příslušnému soudu.

A takto líčil událost viník:

„V první okamžik jsem chtěl hodit bombu, kterou jsem měl nalevo v opasku. Bylo by těžké ji vyndat a hodit. Vytáhl jsem proto pistoli a pozvedl jsem ji proti automobilu, aniž jsem mířil. Když jsem střelil, odvrátil jsem dokonce hlavu. Vystřelil jsem víckrát, ale nejsem si jist, zda vyšly dva nebo tři výstřely, protože jsem byl velmi rozrušen.“^{57 58}

Školní kronika reaguje na událost. Tato vražda měla hrozné následky. Vláda si myslela, že tento atentát byl domluven v sousedním srbském království, a tak byla nucena zakročít

---

⁵⁶ GALANDAUER Jan, *František Ferdinand D'Este Následník trůnu*, Praha a Litomyšl: Paseka, 2000, ISBN: 80 – 7185 – 325 – 9.

⁵⁷ GALANDAUER Jan, *František Ferdinand D'Este Následník trůnu*, Praha a Litomyšl: Paseka, 2000, s. 303.

⁵⁸ Srov.: PERNES Jiří, *O trůn a lásku*, Praha: Brána, 2007, ISBN: 978 – 80 – 7243 – 311 – 7.

a žádat u srbské vlády zadostiučinění. 23. července bylo dáno srbské vládě ultimátum s požadavky naší vlády. Srbská vláda přistoupila na naše podmínky jen v několika bodech. A tak byla naše vláda nucena přerušit veškeré diplomatické styky a svého velvyslance barona Giesla s veškerým personálem během 12 hodin odvolat.⁵⁹

Následek toho bylo vypovězení války. 28. července Jeho Apoštolské Veličenstvo vydal tento Nejvyšší vlastnoručně napsaný dopis a manifest:

„Milý hrabě Stürgkhu!

Vidělo se dle, naříditi ministru Mého domu a věcí zahraničních, aby oznámil královské srbské vládě, že mezi mocnářstvím a Srbskem nastoupil stav válečný.

V této osudné chvíli jest mi potřebou obrátiti se na Svoje milované národy. Nařizuji Vám tudíž, abyste připojený manifest veřejně vyhlásil.

V lázních Işlu, dne 28. července 1914

František Josef v. r.“⁶⁰

---

⁵⁹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1914.

⁶⁰Tamtéž, zápis z roku 1914.

Dne 1. srpna byla v novinách oznámena vyhláška o všeobecné mobilizaci, jakož i vyzvání veškeré domobrany.

1) „Dostavit se měli všechny neaktivní a domobranou povinné osoby, aby byli nápomocni k válečným účelům.

a) Všichni, kdo mají určovací lístek

b) Všichni ostatní neaktivní, pak všichni ostatní, mladší domobranou povinní, kteří ve vojsku, válečném loďstvu, zeměbraně nebo četnictvu sloužili

c) Všichni v tomto roce odvedení, dosud však nadřazení nováčkové a náhradní záložníci“⁶¹

Den poté oznamuje petrohradská telegrafní agentura, že německý velvyslanec odevzdal jménem vlády ministerstvu zahraničních záležitostí vypovězení války. Ten den bylo obsazeno německým armádním sborem i Lucembursko. Německé vojsko nepřekročilo francouzské hranice. Naopak Francie podniká bez vypovězení války na naše pohraniční hlídky a obsadila německé osady. Letci vrhají pumy na Bavorsko a snaží se zničit naše dráhy. Francie zahájila útok proti nám a zahájila tak válečný stav. Bezpečnost říše nutí občany k obraně.⁶²

---

⁶¹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1914.

⁶² Tamtéž, zápis z roku 1914.

3 Historie školy v letech 1914 – 1918 a dopad války na chod školy

3.1 Stručná charakteristika doby

V roce 1914 vypukla první světová válka. Válka zasáhla Afriku, Evropu a Asii.

Historik Jan Křen uvádí, že první světová válka se mohla oprávněně nazývat koncem 19. století. Do této doby to by největší válečný konflikt našich dějin. Byla to válka, ve které se poprvé objevila moderní technika, jako byl tank, letadlo či otravný plyn. Vtáhla do sebe celou společnost. ⁶³

Dopady války byly zničující. Silně byly zasaženy české země i rakouské průmyslové oblasti, nejvíce Vídeň. Chybělo dost potravin. Nedostatkovým zbožím bylo např.: maso, mléčné výrobky, ale i brambory nebo chléb. ⁶⁴

„Životní úroveň byla sražena o celá desetiletí zpět a v mnoha případech připomínala pomalu už zapomínanou bídu raného kapitalismu“ ⁶⁵

Rychlík doplňuje informace, že byl silně omezen styk s cizinou, který byl před válkou naprosto bez problémů. Další omezení můžeme vidět i v osobní svobodě. Lidé, kteří byli něčím podezřelí, mohli být bez soudu umístěny do zvláštních táborů. ⁶⁶

---

⁶³ KŘEN Jan, *Dvě století střední Evropy*, Praha: Argo, 2005, s. 323.

⁶⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1915.

⁶⁵ KŘEN J., *Století*, s. 352.

⁶⁶ RYCHLÍK Jan, PENČĚV Vladimír, *Od minulosti k dnešku. Dějiny českých zemí*, Praha: Vyšehrad, 2018, s. 384.

Událostí je velké množství, uvádím proto jen některé, které osobně považuji za nejcharakterističtější pro dané období.

3.2 Přehled žáků

Během školních docházelo ke změnám v počtu žáků. Žáci odcházeli do jiných škol, nejčastěji do křemežské, bývali předčasně propuštěni nebo dostávali úlevu. Ve školním roce 1914 - 1915 do školy nastoupilo 205 žáků, v roce 1915 - 1916 nastoupilo 203, v roce 1916 - 1917 nastoupilo 202 žáků a v roce 1917 - 1918 nastoupilo do školy v Holubově 186 žáků.⁶⁷

3.3 Ovlivnění školní docházky válkou

V březnu roku 1914 se na zdejší škole týden nevyučovalo. Bylo to tím, že učitelé byli povoláni za důvěrníky pro soupis zásob v obci Křemži. Kvůli samému důvodu se nevyučovalo i jeden týden v květnu.⁶⁸

Učitelé dětem často vykládali o významu hrdinských činů našeho vojska. A kladli jim na srdce, aby se chovaly důstojně a vlastenecky, jak ke cti své škole, tak ke cti své obce. Místo vyučování občas chodili žáci na sběr ostružinového a jahodového listí pro vojíny.⁶⁹

---

⁶⁷ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1914 - 1918.

⁶⁸ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1914.

⁶⁹ Informace o tom, jak vypadalo školství za první světové války, nalezneme v publikaci: Muzeum Komenského v Přerově, *Škola a velká válka*,

3.4 Průběh války

První světová válka započala tím, když Rakousko – Uhersko vypovědělo válku Srbsku. Příčinou války byl atentát na Františka Ferdinanda d' Este.⁷⁰ Válka byla z pohledu Rakouska – Uherska brána jako odvěta.

Warner uvádí: Rakousko vyhlásilo dne 28. července válku Srbsku a začalo odstřelovat jejich hlavní město Bělehrad. Císař Německa doporučoval Rakušanům, aby dále vyčkávali, ale ti jako by jej neslyšeli. V tuto chvíli se daly události do pohybu. Rusko nemohlo nečinně přihlížet masakru Srbska a proto 31. července vyhlásilo všeobecnou mobilizaci. Rusko mohlo hned na začátku povolovat do války šest milionů svých mužů. Oproti tomu Německo jich mělo jen čtyři a půl milionu. Vědělo, že Rusko může počet vojáků zvyšovat a tak bude nejvýhodnější zaútočit, co nejdříve.^{71 72}

Kronika reaguje. Dne 2. prosince 1914 obsadila naše vojska hlavní město Srbska Bělehrad. Tento úspěch byl žactvu ve všech třídách oznámen a budova školy byla 3 dny ozdobena zemskými a říšskými prapory.⁷³

„Válka skončila a mírové dohody určily nové rozdělení světa, které ještě během následujících let doznalo několik změn.

Přerov: Muzeum Komenského v Přerově, 2014, ISBN: 978 – 80 – 87190 – 31 – 9.

⁷⁰ Více o životě a smrti lze nalézt zde: PERNES Jiří, *Život plný nepřátel, aneb, Dramatický život a tragická smrt následníka trůnu Františka Ferdinanda d' Este*, Praha: Iris, 1994, ISBN: 80 – 7176 – 059 – 5.

⁷¹ WARNER Philip, *První světová válka*, Ostrava: OLDAG, 1997, s. 23.

⁷² Srovnání: CLARK Christopher M., *Náměsíčníci: jak Evropa v roce 1914 dospěla k válce*, Praha: Tomáš Krsek, 2019, ISBN: 978 – 80 – 906242 – 7 – 6.

⁷³ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1914.

*Bohužel to ovšem nebyla válka o ukončení válek, jak se všeobecně doufalo, protože už za pár let zuřilo na různých místech světa třiatdvacet nových lokálních válek.*⁷⁴

3.5 Průběh školních roků

V roce 1915 byla na okresní školní radou zvolena zastupující učitelkou slečna Růžena Matasová. Zastupovala zde učitele p. Františka Hájíčka, který se nalézal v ruském zajetí.⁷⁵

V říjnu 1915 bylo do holubovské školy zasláno vyzvání k upisování válečné půjčky. Výsledek této akce byl skvělý. Obec Holubov, ač byla poměrně chudá, upsala 1700 K a školní mládež pak 100 K.⁷⁶

Na konci školního roku děvčata zdejší školy připravily sbírku ve prospěch sirotků po padlých vojínech. Sbírkou se vybralo 50 K. Vše, bylo zasláno české zemské komisi pro ochranu a péči mládeže v Praze.⁷⁷

V září 1916 bylo nařízené, aby se v každé škole zavedly nové čítanky. Sloužit měly pro všechny věkové kategorie obecných

---

⁷⁴ WARNER P., *Válka*, s. 279.

⁷⁵ O životě zajatých se můžeme dočíst zde: ZABLOUDILOVÁ Jitka, *V ruském zajetí: Organizace zajatých Čechů a Slováků v Rusku (1914 – 1918)*, Praha: EPOCHA, 2018, ISBN: 978 – 80 – 7557 – 152 – 6.

⁷⁶ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1915.

⁷⁷ Více o činnosti: *Přehled činnosti České komise pro ochranu dětí a péči o mládež v království Českém v roce 1915*, Praha: Česká zemská komise, 1916.

škol. Tentýž rok nastoupila nová učitelka Marie Nováková a na starosti dostala I. třídu.⁷⁸

Zima ve školním roce 1917 – 1918 byla krutá, a tak muselo být vyučování na několik týdnů přerušeno, jelikož nebylo dostatek paliva.

Stejně jako v předešlých letech, přišla vlna nemocnosti. Na jaře roku 1918 řádil v Holubově a Krásetině střevní tyf, jemuž podlehl 7 dospělých, jelikož nebylo léků k tomu, aby se lidé mohli uzdravit.⁷⁹

Začátek každého školního roku slavila holubovská škola společně s křemežskou v kostele ve Křemži. Také tam se chodilo žactvo několikrát ročně vyzpovídat. Slavila se také bohoslužba za císařovnu Alžbětu. Koncem roku se žactvo dostavovalo do chrámu ke zkoušce z náboženství. Křemežský kostel sloužil i k zakončení školního roku.

4 Historie školy v letech 1918 – 1939

4.1 Stručná charakteristika doby

V prvních letech po konci války určovaly směr evropské politiky Velká Británie a Francie. Válečný průmysl musel být převeden na mírovou výrobu a bylo potřeba zaměstnat miliony vracejících se válečných veteránů. I několik let po konci války se lidé stále obávali opakování konfliktu.

---

⁷⁸ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1916.

⁷⁹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1918.

V Československu měl Národní výbor úkol vypořádat se s poválečnou bídou a sociálními problémy. Vojáci se vraceli a tím rosta nezaměstnanost, vážlo zásobování, rostly ceny a docházelo k tomu, že lidé měli hlad a tak rabovali obchody.

Vznikl zákon o podpoře nezaměstnaných, který se vyplácel jen 2 měsíce a zákon o osmihodinové pracovní době.

V prvních měsících po válce platila v Československu ještě stále rakouská měna. V únoru roku 1919 byly staženy bankovky a vznikla nová měna – československá koruna.

Ve školách se vychovávali žáci k demokracii a republikánství. Povinná školní docházka se sjednotila na osm let.

Císař Karel I.⁸⁰ vydal manifest, který vybízel k obnově Rakouska – Uherska. Chtěl vytvořit federaci německo – rakouskou, českou, jihoslovenskou a ukrajinskou.

Školní kronika reaguje na tuto událost. Československo si za svého reprezentanta zvolilo Masaryka, který utvořil dočasnou vládu. Předsedou a ministrem financí se stal sám, ministrem zahraničí se stal Edvard Beneš a M. R. Štefánik ministrem války.⁸¹

Rychlík uvádí, že když císař Karel I. vydal svůj manifest, měl Masaryk určité obavy. Obával se, aby dohodové státy nakonec v poslední chvíli neakceptovaly toto jako základ mírových jednání a aby na plán nepřistoupili čeští politici. Proto 18. října 1918 vyhlásil jménem prozatímní vlády nezávislost státu československého. Text o nezávislosti je znám

---

⁸⁰ GALANDAUER Jan, *Karel I.: poslední český král*, vyd. 2., Praha: Paseka, 2004, ISBN: 80 – 7185 – 683 – 5.

⁸¹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1918.

jako Washingtonská deklarace. Dohodové státy akceptovaly československou samostatnost a z mezinárodního hlediska tak vzniklo Československo o deset dní dříve, než jak se píše.⁸²

Československo bylo spojencem s vítěznými mocnostmi, především s Francií. Poději, došlo i k uzavření spojenecké smlouvy.

Zaměříme-li se na průmyslovou výrobu v Československu, tak ta se rozbíhala celkem pomalu. „V roce 1927 dosáhla zhruba 86 % předválečné úrovně.“⁸³

Bílek píše. Konec dvacátých let 20. století znamenal osudový přelom, nejen pro Československo. Ze spojených států přišla do Evropy krize.⁸⁴

Klimek doplňuje. Krize naučila podnikatele škuldit a racionalizovat výrobu, proto vývoj zaměstnanosti nebyl příznivý. Maximum nezaměstnaných bylo v roce 1929 kolem 41 tisíc lidí. O čtyři roky později se nezaměstnanost zvedla až na 920 tisíc osob.⁸⁵

Bílek a kolektiv zmiňuje. Dostáváme se do roku 1938, do osmičkového výročí, které je pro Československo velmi negativní. Proběhla konference v Mnichově, na které se jednalo

---

⁸² RYCHLÍK Jan, 1918 *Rozpad Rakouska – Uherska a vznik Československa*, Praha: Vyšehrad, 2018, s. 231.

⁸³ KLIMEK Antonín, *Velké dějiny zemí Koruny České XIII.*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2000, s. 95.

⁸⁴ BÍLEK Petr, JIROUŠEK Bohumil, NOVOTNÝ Lukáš, *Československo 1918 – 1938/2018*, České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2018, s. 14.

⁸⁵ KLIMEK Antonín, *Velké dějiny zemí Koruny České XIV.*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2002, s. 562 – 563.

„o nás, bez nás“. Ukončila existenci první republiky, stát, který s nadšením vznikl před dvaceti lety.⁸⁶

Toto období bylo zajímavými událostmi zcela přeplněné. Uvádím jen ty, které osobně považuji za nejcharakterističtější pro dané období.

4.2 Učitelství sbor a jeho změny

Učitelství sbor se v holubovské škole celkem často měnil. Učitelé bývali odvoláváni na jiné školy a tím pádem za ně musel někdo zastupovat.

V únoru 1919 se vrátil učitel František Hájíček, kterého pustili z ruského zajetí.

Začátek školního roku 1918 – 1919 vypadal takto.

třída	vyučující	počet žáků
I.	Marie Nováková <i>zastupující učitelka</i>	56
II.	p. František Jindra <i>řídící učitel</i>	65
III.	p. Karel Vlach <i>učitel</i>	86

87

Hned na konci září nastoupil za nemocného učitele Karla Valcha nově jmenovaný učitel Josef Císař. A na konci školního roku požádal řídící učitel p. František Jindra o odchod do penze, který mu byl zemskou školní radou umožněn.

⁸⁶ BÍLEK P., JIROUŠEK B., NOVOTNÝ L., *Československo*, s. 14.

⁸⁷ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1918.

Ačkoliv doba k vypsání konkursu uplynula, nebyl nikdo včas jmenován správcem školy, takže musel zápis žactva na rok 1919 – 1920 zařídit opět p. Jindra. Až 16. Zářím 1919 se do školy dostavil do budovy školy p. Antonín Kraus z Křemže a ujal se řízení školy. Ještě v ten den se nastěhoval se svou rodinou do školní budovy.⁸⁸

Také v ten samý den odešel učitel Fr. Hájíček do Černické školy, jakožto zatímní řídící učitel.⁸⁹

P. učitel Vlach dostal na začátku školního roku 1919 - 1920 nabídku, stát se učitelem v malém městě u Karlových Varů. Nabídku přijal a na jeho místo nastoupil, p. Tomáš Sypal. Ten začal učit 18. listopadu 1919, ale už 1. prosince byl povolán do svého domova a to do Jeznic u Purkarce. Od 1. ledna byl zvolen pomocným učitelem p. Metoděj Jindra, který se narodil v roce 1896 v Kamenici nad Lipou.⁹⁰

Vynesením školní okresní rady v Českém Krumlově ze dne 30. září 1920 byla zvolena zastupující učitelkou sl. Aloisie Šafránková.⁹¹

30. dubna 1921 byl za p. Marii Černou zvolen zastupujícím učitelem p. Rudolf Sláma, ale už na konci školního roku byl propuštěn a na jeho místo byl jmenován p. Jindřich Hrnčíř, který v minulém školním roce vyučoval na jednotřídní obecní škole ve Chmelné. Na konci září musel nastoupit do vojenské služby.⁹² Na jeho místo byla ustanovena sl. Marie Tesařová.⁹³

---

⁸⁸ Tamtéž, zápis z roku 1918.

⁸⁹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1919.

⁹⁰ Tamtéž, zápis z roku 1919.

⁹¹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1920.

⁹² Vojenská služba trvala 24 měsíců, od roku 1924 jen 18 měsíců.

Dosavadní učitel p. M. Jindra byl jmenován zatímním odborným učitelem při měšťanské škole ve Křemži a na jeho místo byla dosazena sl. Vlasta Pipeková, která byla o rok později přeložena jinam.

Zde je tabulka, kde můžeme vidět, jak se změnili třídní učitelé a počet žáků 5 let od předchozí tabulky.

třída	vyučující	počet žáků
I.	p. Vojtěch Šafránek <i>řídící učitel</i>	40
II.	Hedvika Ondráčková <i>učitelka</i>	66
III.	Julie Štěpánková <i>učitelka</i>	33

94

Na začátku školního roku podal řídící učitel V. Šafránek žádost o zdravotní dovolenou a od února 1926 na trvalý odpočinek. Okresní školní výbor v Českém Krumlově mu vyslovil pochvalné uznání za dlouhodobou školní službu a za vždy svědomitou správu školy. Zastupujícím ředitelem byl jmenován Jan Mráz.

4.3 Vznik československého státu, dopad na školu, osobnosti této doby

Školní kronika počátky samostatnosti československého státu popisuje následovně.

---

⁹³ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1921.

⁹⁴ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1923.

28. října byla vyhlášena samostatnost Čech a hned den poté obdržel staniční úřad dopis od ministra železnic, který zněl takto:

„Prohlášení československého svobodného státu pod sochou na Václavském náměstí v Praze. Československý stát se právě prohlásil. Jako zástupce železniční správy nařizují, aby se sejmuly korunky a úřadovalo se jenom česky. Provoz udržujte normálně a zastavte vývoz do Vídně a Německa.

Dr. J. Zahradník⁹⁵

Po tomto oznámení dala místní školní rada vyvěsit prapory na oslavu a dětem ve vyšších třídách byl krátce a jasně vyložen význam tohoto památného dne.

4.3.1 T. G. Masaryk

František Emmert o něm píše. T. G. Masaryk se narodil 7. března 1850 do skromných poměrů. Rodina bydlela v Hodoníně, který byl blízko hranic s Rakouskem. V těchto místech se prolínaly moravské a slovenské vlivy, vrchnost tu dokonce mluvila německy. Lidé vyznávali církev katolickou a přetrvávaly zde stereotypy či společenské předsudky. To všechno mělo později vliv na formování Masarykových společenských a politických postojů. Vystudoval gymnázium v Brně, později studoval ve Vídni a rok strávil v německém Lipsku, kde se seznámil s jeho budoucí ženou Charlottou. Po svatbě nastoupil na vídeňskou filozofickou fakultu jako docent. V roce 1882 byla v Praze založena česká Univerzita Karlo – Ferdinandova, kde se stal profesorem. V roce 1891

---

⁹⁵ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1918.

byl zvolen poslancem Říšské rady ve Vídni, hájil jihoslovanské národy a podporoval zavedení osmihodinové pracovní doby. O dva roky později se však místa vzdal. V roce 1900 se opět vrátil do politiky s Janem Herbenem a Karlem Kramářem založili Českou stranu lidovou. Během první světové války odcestoval do Itálie a domů už se nevrátil. Na svůj domov, ale nezanevřel. Ve Švýcarsku založil české exilové centrum a vydal prohlášení o obnově Českého království, později si však stát začal představovat jako republiku. Po konci války byl Masaryk zvolen prezidentem. Po převzetí úřadu nebyl spokojen s jeho pravomocemi, chtěl se podílet na tvorbě domácí i zahraniční politiky. Požadoval změny v ústavě, chtěl mít pravomoc jmenovat i odvolávat vládu i ministry. Nechtěl čekat na nové vypracování ústavy a tak využil své autority a už za pár měsíců mu byla přiznána alespoň část pravomocí. V roce 1920 byl řádnou formou zvolen prezidentem republiky. Na prezidentském postě vydržel, čtyři prezidentská období. Poslední období strávil na zámku v Lánech, jelikož byl nemocný a jeho stav se zhoršoval. 14. září 1937 československý rozhlas oznámil, že T. G. Masaryk nad ránem zemřel. Na jeho místo prezidenta nastoupil Edvard Beneš, kterého si tam přál i sám Masaryk.⁹⁶

Školní kronika doplňuje. Den 14. prosince 1935 bude v dějinách našeho státu trvale zapsán, jelikož se v tento den náš první prezident T. G. Masaryk vzdal svého úřadu. Tomáš Garrigue Masaryk, muž, jenž tak mocně zasáhl dějiny našeho národa, tvůrce naší politické samostatnosti, učitel lidství a demokratických zásad vystupuje z činnosti v pozhnaném věku 85 let, aby chránil své zdraví v klidu soukromí. Hned druhý den se ve Vladislavském sále na pražském hradě konala volba druhého prezidenta republiky. Národním shromážděním

---

⁹⁶ EMMERT František, *Tomáš Garrigue Masaryk*, Brno: CPress, 2017, ISBN: 978 – 80 – 264 – 1599 – 2.

byl zvolen Dr. Edvard Beneš, dlouholetý oddaný spolupracovník prvního prezidenta Masaryka.⁹⁷

Dále se v kronice píše. Začátek školního roku 1937 – 1938 přinesl obavy o zdraví našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka. Dne 1. září došla zpráva o jeho vážném zdravotním stavu. Toto nebezpečí bylo odvráceno, i lékaři opustili od vydávání denních zpráv o stavu nemocného. Až najednou 12. září propukla nemoc znovu a v úterý 14. září 1937 ve 3:29 ráno prezident zemřel. Zpráva o jeho smrti se po celé republice roznesla jako blesk a všude způsobila velký zármutek. Tělo bylo vystaveno v zámku v Lánech do 17. září a právě tam putovaly tisícové davy, aby mohly naposledy vidět milovanou tvář. Dne 18. září byl v noci, za svitu pochodí převezen do Prahy a 19. září byla vystavena rakev na hradě, kde byl 3 dny k vidění. Opět se přišlo poklonit statisíce lidí. V úterý 21. září 1937 byl slavný pohřeb. S bývalým prezidentem se na prvním hradním nádvoří rozloučil prezident republiky Dr. Edvard Beneš, dále byla rakev vedena na dělové lafetě Prahou až na Wilsonovo nádraží, před nímž byla poslední přehlídka našeho vojska a legionářů před svým mrtvým velitelem. Z Prahy odvezl vlak rakev do Lán, kde v pozdních večerních hodinách bylo tělo prezidentovo uloženo vedle jeho choti Charlotty.^{98 99}

---

⁹⁷ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1935.

⁹⁸ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1937.

⁹⁹ O životě Masarykovi manželky: SLÍVOVÁ Lenka, *Charlotta: žena T.G.M.*, Praha: Mladá fronta, 2018, ISBN: 978 – 80 – 204 – 5023 – 4.

4.3.3 Politické události

První volba do Národního shromáždění československé republiky¹⁰⁰ se konala dne 18. dubna 1920 a 25. dubna do senátu.

V únoru 1934 nastala změna ve vládě československé republiky. Ministrem školství a národní osvěty se po Dr. Ivanu Dérerovi podruhé stal JUDr. Jan Krčmář¹⁰¹, profesor právnické fakulty na Univerzitě Karlově v Praze.

Ranou osudu byla postižena bratrská Jugoslávie a spřátelená Francie. Dne 9. října 1934 byl v Marseille zákeřně zavražděn jugoslávský král Alexander I. Škola byla vyzdobena smutečním praporem až do 19. října 1934.¹⁰²

Poslední listopadový den roku 1938 se nesl ve znamení volby prezidenta.¹⁰³ Novým prezidentem Česko – Slovenské republiky byl zvolen JUDr. Emil Hácha,¹⁰⁴ jehož jméno provází dávno právnický věhlas doma i v mezinárodním právu za hranicemi.

Dne 15. března 1939 v časných hodinách ranních nastoupilo říšskoněmecké vojsko pochod na území naší republiky a učinilo tak konec naší samostatnosti. Slovensko si zřídilo

---

¹⁰⁰ Nejvyšší zákonodárný sbor

¹⁰¹ Více: KUKLÍK Jan, *Profesor Jan Krčmář: pozapomenutá osobnost pražské civilistiky*, Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2008, ISBN: 978 – 80 – 87146 – 04 – 4.

¹⁰² Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1934.

¹⁰³ O volbách prezidenta: NEČAS Tomáš, *Vývoj volby prezidenta v České republice*, Brno, 2013, diplomová práce, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, vedoucí práce: Jiří Kroupa.

¹⁰⁴ Více: PASÁK Tomáš, *JUDr. Emil Hácha (1938 – 1945)*, Praha: Horizont, 1997, ISBN: 80 – 7012 – 088 – 6.

vlastní samostatný stát a úplně se od nás odtrhlo. Z území nazvaného Čechy byl zřízen Protektorát Čechy a Morava a veškerá moc přešla do rukou říšskoněmeckých úřadů.¹⁰⁵

4.4 Fungování školy

4.4.1 Školní slavnosti

I v dalších letech bylo ve škole slaveno významných událostí. Mezi ně, bohužel patřily i vzpomínkové akce, sešlosti za ty, kteří nás opustili. Slavila se různá výročí nebo například den dětí.

Na počest M. R. Štefánika,¹⁰⁶ ministra války, byla u školy vysazena lípa na památku zřízení republiky. Na tuto slavnost byli pozváni občané obce i okolních obcí. Dívky holubovské školy lípu ozdobily barevnými papíry a nesly ji v národním kroji na nosítkách s hudbou v čele. Učitel Vlach nacvičil s dívkami písně „*Kde domov můj*“ a „*Nad Tatrou sa blýská*“, které zpívaly střídavě mezi proslovy. Pod kořeny stromu byla vložena lahev, ve které byl ukryt pamětní spis, v němž bylo sepsáno, proč byla lípa vysazována.¹⁰⁷

---

¹⁰⁵ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1939.

¹⁰⁶ O politikovi: DUFFACK J., *Štefánik a Československo*, Praha: NV, 2009, ISBN: 978 – 80 – 206 – 1016 – 4.

¹⁰⁷ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1919.

V roce 1920 by oslavila Božena Němcová¹⁰⁸ své 100 narozeniny. Při této příležitosti na i bylo ve všech třídách vzpomenuo.

Den 7. března dovršil náš prezident p. T. G. Masaryk 70 roků. Na jeho počest byla uspořádána školní slavnost, které se zúčastnilo všechno žactvo. Na začátku všichni zazpívali „*Kde domov můj*“ a p. M. Jindra promluvil o životě a působení T. G. Masaryka. Poté se děti střídaly v přednášení básní a zpěvech. Druhou hymnou „*Nad Tatrou sa blýská*“ byla tato akce ukončena. Školní budova byla tyto dny ozdobena praporem, chvojím pod okny a umělými květinami. Ve všech třídách byl Masarykův obraz ozdoben obloukem chvojí a květinovými fábory.¹⁰⁹

První den v měsíci listopadu se často konala oslava naší samostatnosti. K této události si žáci zdejší školy nacvičili vhodné písně a básně. Děti a obecnstvo se shromáždilo před školní budovou. Průvod s hudbou vyšel od hasičského skladiště a u školy se přidalo obecnstvo a děti s učiteli. Slavnost u pomníku padlých vojinů zahájil pan Václav Dítko, načež následovala naše národní hymna: *Kde domov můj?* O významu naší samostatnosti a našich padlých vojínech pohovořil pan Staněk z Křemže. Po povídání přednesly děti své básně a písně. Ochotnický spolek „*Pokrok*“ zapěl píseň: *Kdo jste boží bojovníci a zazpíváním slovenské národní hymny byla slavnost ukončena.*¹¹⁰

---

¹⁰⁸ O autorce: HOMOLOVÁ Květa, OTRUBA Mojmir, PEŠATA Zdeněk a kol., *Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století*, Praha: Československý spisovatel, 1982, ISBN: 22 – 137 – 82.

¹⁰⁹ Školní kronika č. 1, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1920.

¹¹⁰ Tamtéž, zápis z roku 1920.

V památný den 28. října 1928 se konala školní slavnost na oslavu 10 – letého výročí našeho osvobození. Den před tím se žactvo sešlo ve svých třídách, kde jim třídní učitelé objasnili význam letošního jubilea. Promluvili o vzniku a vývoji Československé republiky. Téhož dne večer se učitelský sbor zúčastnil slavnostního představení a přednášky na oslavu 28. října, kterou pořádaly sdružené místní spolky.¹¹¹

7. března 1930 se dožil první prezident republiky československé Tomáš Garrigue Masaryk požehnaného věku 80 let. Tento památný den byl na zdejší škole oslaven takto: všechny děti se shromáždily o 8. hodině ranní v přízemní třídě, jež byla krásně vyzdobena a na jejíž přední stěně visel ověnceny obraz milovaného prezidenta. Slavnosti se zúčastnili i rodiče dětí. Slavnost byla zahájena správcem školy, později promluvil jeden z učitelů a nastínil oslavencův život, život velikého Čecha, život plný strádání a neúnavné píce, zocelený těžkým zápasem o osud našeho národa ve světové válce. Poté zapěly děti II. a III. třídy písně: „*Tatíčku starý náš*“ a „*Teče voda, teče*“ sborově za doprovodu harmonia. Slavnost byla zakončena zapěním československých hymen a provoláním slávy našemu drahému prezidentovi. Každé dítě ostalo obrázek ze života p. prezidenta a dětem 4. – 8. školního roku bylo rozdáno jubilejní obrázkové album. Odpoledne navštívily děti divadelní představení ve Křemži: „*Pro princeznu Svobodu*“, tím byly oslavy ukončeny.¹¹²

O několik dnů později, 12. března, zemřel spisovatel Alois Jirásek,¹¹³ miláček československého národa, jak jej nazývá

---

¹¹¹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1928.

¹¹² Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1930.

¹¹³ Více: JANÁČKOVÁ Jaroslava, *Alois Jirásek*, Praha: Melantrich, 1987.

kronikář. Nejstarším dětem bylo připomenuto dílo tohoto velikého Čecha.

28. října 1921 se konala slavnost naší samostatnosti a stoletých narozenin Karla Havlíčka Borovského.¹¹⁴ Žáci a pozvané obecnostvo se sešlo ve II. třídě. Přítomné přivítal p. řídící učitel a vysvětlil význam slavnosti, načež učitelka, sl. Marie Tesařová promluvila o životě a utrpení buditele Karla Havlíčka.¹¹⁵

15. listopadu se v ranních hodinách konala oslava učitele národů Jana Amose Komenského. Žáci byli společně v jedné třídě, která byla ozdobena chvojím, prapory a obrazem oslavence.¹¹⁶

V roce 1924 byla slavena památka Jana Žižky z Trocnova¹¹⁷společně s výročím dne samoty.

Slavnost dětského dne se konala 7. června v zahradě hostince u „*Dítků*“ kde byl také vzdán hold státní vlajce a prezidentu Masarykovi. Slavnost zahájil a ukončil řídící učitel a pak byla zazpívána státní hymna. Výnos z této akce byl 522 Kč a 5 h. vše bylo zasláno České zemské komisi do Prahy. Zásluhu za takový příjem měla dcera řídícího učitele Božena, která na slavnost napekla koláče, dorty a cukroví.¹¹⁸

---

¹¹⁴ RAVIK Slavomír, *K. H. Borovský: portrét bojovníka*, Praha: Pražská imaginace, 1991, ISBN: 80 – 7110 – 039 – 0.

¹¹⁵ Jeho nejznámější díla: *Král Lávra*, *Tyrolské elegie*, *Křest svatého Vladimíra*.

¹¹⁶ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1921.

¹¹⁷ Více o vojevůdci nalezneme zde: ČORNEJ Petr, *Jan Žižka: Život a doba husitského válečníka*, Praha: Paseka, 2019, ISBN: 978 – 80 – 7432 – 990 – 6.

¹¹⁸ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1925.

28. září 1929. 1000 let od smrti českého knížete Václava Svatého. Oslava tohoto výročí se uskutečnila v poslední vyučovací hodině. Žactvo bylo rozděleno na 3 skupiny a každé skupině byl objasněn význam tohoto světce. Byl zdůrazněn i fakt, že před 1000 lety měl náš národ svůj samostatný český stát.¹¹⁹

Dne 21. prosince 1929 se uspořádala slavnost vánočního stromku, již se zúčastnily děti všech tříd a nejmenší byly poděleny cukrovím.

Velkým svátkem našeho kraje, zvláště mládeže byla návštěva pana prezidenta republiky Dr. Edvarda Beneše v Českém Krumlově. Dne 7. května bylo žactvo II. a III. třídy pozdravit pana prezidenta a jeho choť při průjezdu Rájovem. Při této příležitosti si žactvo prohlédlo kostel a klášter ve Zlaté Koruně.¹²⁰

14. září 1937 zemřel bývalý prezident T. G. Masaryk. V tento den se žactvo shromáždilo v I. třídě a po projevu řídicího učitele se smutnou zprávou bylo posláno domů. 17. září se opět žactvo shromáždilo ve smutečně vyzdobené I. třídě a vyslechlo si vysílání rozhlasu s řečí ministra školství a národní osvěty Emila Frankeho. Školní budova byla ozdobena státní vlajkou a černým praporem vytaženou do půl žerdě až do dne pohřbu. Ve třídách byly obrazy zesnulého prezidenta zahaleny černou rouškou s květinovou výzdobou. Dne 20. září se předvečer pohřbu se žactvo zúčastnilo smuteční tryzny, při které byla místními

---

¹¹⁹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1929.

¹²⁰ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1930.

hasičskými sbory zapálena Masarykova vatra. Vše bylo zakončeno zapěním státní hymny.¹²¹

Dne 22. května 1938 se žactvo zúčastnilo veřejné oslavy 20. výročí trvání naší republiky a 54. narozenin prezidenta Dr. Edvarda Beneše, kterou uspořádala místní osvětová komise se všemi spolky a školou. Starosta obce zahájil oslavu na vyzdobeném jevišti v hostinci u „*Churanů*“. Děti přednesly 9 básní a slavnost byla zakončena živým obrazem, jehož fotografie s blahopřáním byla zaslána kanceláři p. prezidenta.

4.4.2 Učitelský sbor

Učitelský sbor se při poradě domluvil, že vzhledem k tomu, že se žactvo umí dobře chovat a má celkem dobrý prospěch, že se vypraví na vědeckou procházku do Českého Krumlova, Zlaté Koruny a zpět podél Vltavy do Holubova. Vyjelo se dne 23. Června 1938 v 7:00 hodin z nádraží v části Holubova, zvané Adolfov. Navštívena byla zámecká zahrada, výběh s medvědy a město. V hotelu „*Růže*“ bylo občerstvení a kolem jedné hodiny odpolední se šlo do Zlaté Koruny. Žákům byla vysvětlena doba Přemysla Otakara II. A kolem cesty podél řeky Vltavy zeměpisné pojmy.¹²²

Třídní učitel František Hotovec si na začátku školního roku 1931 – 1932 zakoupil přijímací radioaparát značky „*Saba*“ za 3200 Kč a k tomu amplion „*Brown*“ za 500 Kč. Od 16. října, každý pátek od 11:30 do 12:00 umožňoval žactvu poslouchat vysílání školského rozhlasu ve sborovně. A v březnu následujícího

---

¹²¹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1937.

¹²² Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1938.

roku opatřil pan řídící učitel radiovou přijímací stanicí značky Philips.¹²³

4.4.3 Schůze učitelů s rodiči, rodičovské sdružení

Holubovská škola také pořádala schůzky učitelů s rodiči. Místo schůzky nebylo vždy ve škole. Několikrát se rodiče s učiteli scházeli například v místním hostinci.

V květnu roku 1925, konkrétně 3., se konala v holubovském hostinci u „*Struháčků*“ konala schůze učitelů s rodiči. Přítomno bylo 37 osob.

Ministerstvo školství a národní osvěty vydalo dne 19. května 1930 výnos, kterým doporučuje zřídit na každé škole, národní i střední, rodičovské sdružení, spolek rodičů a přátel školy, aby pomáhalo učitelstvu při výchově dětí. Na zdejší škole došlo k ustanovení rodičovského sdružení dne 22. února 1931. Ve vyzdobené III. třídě se sešlo 38 rodičů, které přivítal řídící učitel a nastínil význam rodičovského sdružení. Třídní učitel přečetl ministerský výnos a poté došlo k volbám. Zvoleni do výboru byli, kromě učitelského sboru, Jan Marxt, rotmistr za předsedu, Kateřina Honetšlégrová, manželka rolníka, za místopředsedu, Štěpán Melmer, krejčí, za pokladníka, Matěj Bína, cestář a starosta obce, za zapisovatele, František Hotovec, za jednatele, Teresie Pešlová, manželka zámečnicka a Alžběta Fischerová, manželka kancelářského oficianta. Roční příspěvek se stanovil na 3 Kč, chudším se ale mohl prominout. Na konci školního roku byli členové rodičovského sdružení pozváni

---

¹²³ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1931.

k návštěvě školy při vyučování, aby shlédli práci učitelů a její výsledky.¹²⁴

Dne 26. dubna 1931 byla svolána první schůze rodičovského sdružení do školní budovy. Za přítomnosti 52 rodičů a přátel školy předseda rodičovského sdružení p. Marxt přivítal přítomné a pak pan učitel Hotovec promluvil o součinnosti rodiny a školy. Poté následoval program besídky, při kterém se přednášely básně a písně.¹²⁵

16. srpna 1931 uspořádalo Sdružení republikánského dorostu na Českokrumlovsku a okrašlovací spolek v Holubově za účasti přátel a rodáků kraje Doudlebského národní slavnost, při níž byla odhalena pamětní deska hudebníku, skladateli a řediteli opery Národního divadla v Praze Karlu Kovařovicovi¹²⁶ u cesty u nádraží v Holubově.

„Kovařovic byl prvním českým moderním dirigentem světové úrovně. Mnohé inscenace oper i baletů, na kterých se dirigentsky podílel, předčily umělecky inscenace stejných děl v nejvyspělejších evropských operních divadlech.“¹²⁷

Pamětní desku si vzal do ochrany spolek a správce školy, jako předseda spolku, slíbil udržování a okrašlování místa toho za pomoci třídních učitelů a školní mládeže.¹²⁸

---

¹²⁴ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1931.

¹²⁵ Tamtéž, zápis z roku 1931.

¹²⁶ Více: NĚMEČEK Jan, *Opera Národního Divadla v období Karla Kovařovice II.*, Praha: Divadelní ústav a Český hudební fond, 1969, ISBN: 59 – 113 – 69.

¹²⁷ Kolektiv autorů, *Národní divadlo a jeho předchůdci*, Praha: Academia, 1988, s. 242.

¹²⁸ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1931.

4.4.4 Inspekce

Minimálně jednou do roka navštívila holubovskou školu inspekce. Mohl přijet okresní či zemský inspektor. Inspekce byla provedena ve všech třídách školy.

4.4.5 Počasí

Počasí v ročních obdobích bylo takové, jaké by mělo být. Obzvláště zima, ta bývala velmi studená a silně sněžilo. Děti neměly oblečení ani boty, které by je dostatečně zahřály. Často proto zůstávaly doma, jelikož nebylo možné dostat se do školy.

Zima ve školním roce 1928 – 1929 byla neobyčejně krutá. Těsně před vánocemi i po nich přišly sněhové vánice, které vytvořily ohromné závěje. Přespolní děti a mnohdy ani děti místní se nemohly dostat do školy. Docházka byla velmi slabá. Po přechodném oteplení v prvním týdnu ledna nastaly opět mrazy a napadla znovu spousta sněhu. Dětem to opět znemožnilo docházku do školy. Nejkrutější mrazy byly od 10. do 20. února, kdy teplota klesla až na -40°C . Třídy nebylo možno vytopit, děti se třásly zimou, nebylo možné udržet ani pero v ruce. Dokonce přes noc zmrzl i inkoust. A tak bylo nařízeno, že se od 15. února do 25. února ruší vyučování.¹²⁹

---

¹²⁹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1929.

4.4.6 Oprava školy

Jelikož škola už několik desetiletí stála, bylo potřeba jí také trochu opravit, aby s ní bylo vše v pořádku.

Rok 1931 se nesl v duchu oprav. Opravoval se plot kolem školní zahrady, který byl v chatrném stavu. Těsně kolem jižní strany školy chodili lidé a jezdily povozy. V zájmu bezpečnosti dětí se prostor kolem školy oplotil. Využilo se 6 kamenných sloupů ze zrušeného plotu školní zahrady, opatřily se vrátka a správa školy požádala správu parní pily ve Mříčí o prkna. Pila darovala škole 6 prken úplně zdarma. Žáci III. tříd udělali podél plotu lavičky. Celý prostor byl určený pro děti, aby si mohly hrát a aby na silnici před školou nepřišly k úrazu. Zdejší školní rada zřídila na školní zahradě betonovou nádrž na vodu potřebnou k zalévání zahrady, protože studna byla příliš daleko. Vyměněny musely být i okenní rámy, jelikož voda při dešti zatékala za okna, do místností i na chodby. O prázdninách byly na střechu připevněny okapní roury.¹³⁰

4.5 Finanční péče o žáky, sbírky

Na začátku školního roku 1920 – 1921 bylo řídicím učitelem uspořádáno divadelní představení, jehož čistý výnos byl určen na zakoupení slabikářů a čítanek pro zdejší školu. Po všem vydání zbylo na čítanky a slabikáře 342 K 50 h.¹³¹

---

¹³⁰ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1931.

¹³¹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1920.

V listopadu byla ve všech třídách podniknuta sbírka pro Masarykovu Ligu,¹³² Československou zemskou komisi a České srdce¹³³ ve Slezsku. Sbírka vynesla 86 K A 80 h každému ústavu bylo zasláno 27 K, což činí 81 K a zbytek byl uložen s ostatními penězi na školní lístek v záložně ve Křemži.

V lednu roku 1922 děti sehrály divadelní představení „*Tajemný dub*“ o osvobození vlasti. Jelikož se hra velice líbila, byla dvakrát opakována. Jedno odpoledne pro děti a další den večer pro obecnost dospělých. Celkem za divadlo bylo od lidí vybráno 711 Kč. Po splacení výloh zbylo 511 Kč a 18 h. z čistého výnosu byly chudším dětem nakoupeny školní čítanky a sešity.¹³⁴

Slavnost k oslavě výročí 28. října proběhla v hostinci u „*Dítka*“, kde děti sehrály divadelní představení. Vybráno bylo 637 Kč a na zakoupení školních pomůcek 267 Kč a 24 h.

V den, na který připadal svátek matek, děti v Holubově, Třisově a Krásetíně prodávaly bílé květy. Ve škole probíhala slavnost, kde děti zpívaly a přednášely básně. Vybralo se tak 354 Kč, které byly odevzdány důvěrnému spolku.¹³⁵

25. dubna 1926 bylo sehráno školní představení „*Perníková chaloupka*“ – od Antonína Šímy – ve prospěch školního kabinetu. Hrál se v hostinci u pana Dítka. Z čistého výnosu 350 Kč byly zakoupeny školní pomůcky.¹³⁶

---

¹³² Organizace, která podporovala československé letectví.

¹³³ Fond, který sledoval sociální poměry chudých dětí a přiděloval jim peníze.

¹³⁴ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1922.

¹³⁵ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1923.

¹³⁶ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1926.

9. května 1926 byla pořádána sbírka po domech ve prospěch Masarykovy Ligy. Vybráno bylo 99 Kč a 60 h.

Další divadlo neslo název „*Frantíkovy trampoty*“ a veškeré peníze byly zaslány zemské komisi pro péči o mládež T. G. Masaryka v Hodoníně.

Vlastenecko – dobročinný spolek „*Baráčníci*“ pořádal dne 27. listopadu pro děti zdejší školy a pro děti zdejšího školního obvodu nadílku, spojenou s dětskou besídkou. Děti za vedení třídních učitelů přednášely básně, zpívaly písně jak sborové, tak sólové. Za jejich výkon byly odměňovány velkým potleskem. Po přednášení následovala nadílka. Skoro všechny děti byly podarovány. Chudší dostaly oblek či obuv. Majetnějším byly darovány školní potřeby. Celkem bylo rozdáno darů v ceně 2500 Kč.¹³⁷

Na začátku školního roku 1930 – 1931 daroval výbor českokrumlovské záložny zdejší škole 3 obrazy v ceně 94 Kč a 40 h k názornému vyučování.¹³⁸

K uctění ženy – matky prodávaly děti v roce 1931 jabloňové květy. Bylo za ně vybráno 160 Kč, které byly zaslány České okresní péči o mládež v Českém Krumlově.

Při škole zřízený Dorost Československého Červeného kříže¹³⁹ nacvičil dětské divadlo „*Sněhurka*“ od V. Baldessari Slumlovské a provedl je třikrát. Dne 24. listopadu 1932 odpoledne pro děti zdejší školy za vstupné 1 Kč, 26. listopadu v sobotu odpoledne pro děti školy křemežské za vstupné 1 Kč

---

¹³⁷ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1926.

¹³⁸ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1930.

¹³⁹ Předchůdce Českého červeného kříže. Nabízel humanitární pomoc, dárcovství krve či první pomoc.

a v neděli pro dospělé za vstupné I. místo 5 Kč, III. místo 3 Kč a ke stání za 2 Kč. Celkem bylo vybráno 669 Kč 50 h, režie byla 90 Kč 80 h, čistý zisk 578 Kč 70 h. Z toho bylo rozdáno 520 Kč třinácti nejchudším matkám na vánoce a zbytek byl uložen.¹⁴⁰

Zdejší obec baráčnická jako předešlé roky uspořádala dne 21. listopadu 1936 vánoční nadílku chudým dětem. Všechny děti holubovské školy dostaly školní potřeby, každé v ceně 2 Kč, kromě toho 12 čítanek. Děti III. třídy sehrály pohádkovou hru pro mládež „*Popelka*“, která vynesla ve prospěch školního fondu 322 Kč a 70 h.¹⁴¹

5 Historie školy v období Protektorátu a negativní dopady nacistické totality na chod školy

5.1 Stručná charakteristika doby

Počátek roku 1939 byl ve znamení nátlaku německých vojsk. Věci tak nabraly velice rychlý spád. Slovensko se od nás oddělilo¹⁴² a Podkarpatská Rus¹⁴³ byla obsazena maďarskou armádou.

---

¹⁴⁰ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1932.

¹⁴¹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1936.

¹⁴² Více o vztahu Česka a Slovenska: RYCHLÍK Jan, *Češi a Slováci ve 20. století: spolupráce a konflikty 1914 – 1945*, Praha: Vyšehrad, 2012, ISBN: 978 – 80 – 7429 – 133 – 3.

¹⁴³ Informace: POP Ivan, *Dějiny Podkarpatské Rusi v datech*, Praha: Libri, 2014, ISBN: 80 – 7277 – 237 – 6.

Održení přineslo ztrátu ekonomických možností zbylého Československa. „*Celé průmyslové oblasti vypadly z dosavadní hospodářské struktury, zvláště těžce se celkové situace dotýkala ztráta uhelných revírů na Mostecku, Falknovsku a Ostravsku, velkých hutních a strojírenských podniků v Třinci, Bohumíně, Kopřivnici, Svinově, Chomutově i chemických závodů na Ústecku, Mostecku, Falknovsku a Ostravsku, ale třeba i v Bratislavě – Petržalce. Takřka katastroficky působila ztráta energetických zdrojů, především 90 elektráren, z nichž největší byly v Ervěnicích, Pořící u Trutnova, Střekově a Vranově.*“¹⁴⁴

15. března 1939 v ranních hodinách obsazuje německé vojsko naše území a o den později byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava.

Prezident Hácha a ministr zahraničí Chvalkovský se vydali 14. března do Berlína na oficiální návštěvu.

Gebhart a Kuklík uvádí. Mysleli si, že úprava česko – německého poměru se realizuje podobně, jako když Hitler jednal se slovenským představitelem Tisem. Před odjezdem z Prahy se stačili dozvědět o odpojení Slovenska. Na cestě se dozvěděli špatnou zprávu. A to, že německá vojska překročila hranice na severní Moravě a postupovala směrem na Frýdek – Místek.¹⁴⁵

Dále popisují, jak Hitler předložil Háchovi dvě možná řešení vztahu mezi Československem a Německem. Podle něj měla německá vojska vstoupit na české území a případný odpor by měl být zlomen „všemi prostředky fyzické síly“. Druhé řešení

---

¹⁴⁴ GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Druhá republika 1938 – 1939: svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2004, s. 163 – 164.

¹⁴⁵ GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Velké dějiny země Koruny české XV. a*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2006, s. 169-170.

byl klidný vstup vojsk na území. Hácha uznal, že odpor by byl zcela nesmyslný.¹⁴⁶

Válka začala v Evropě 1. září 1939. „V 5 hodiny a 45 minut 1. září 1939 přepadla Polsko bez vypovězení války německá vojska.“¹⁴⁷

„V prvních letech Protektorátu Čechy a Morava byl model organizace veřejné moci založen na dvojkolejném principu. Kombinoval autonomní protektorátní správu s čistě anekčními prvky, které se odrážely ve vybudování rozvětvené sítě okupačního aparátu. Toto uspořádání se lišilo od režimů v jiných nacisty okupovaných zemích a k jeho uplatňování docházelo v zemi, která se nepochybně měla stát bezprostřední součástí říše, neboť prý i historicky patřila do jejího „ocelového jádra“.“¹⁴⁸

5.2 Chod školy

Školní rok 1939 – 1940 začal v holubovské škole nějak takto.

Dne 5. září 1939 dostala správa školy výnos okresního školního výboru v Českých Budějovicích ze dne 4. září, který zněl takto: ¹⁴⁹

---

¹⁴⁶ GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Dějiny*, s. 171.

¹⁴⁷ GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha: Themis, 1996, s. 66.

¹⁴⁸ GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Velké dějiny zemí Koruny české XV. b*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2007, s. 44.

¹⁴⁹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1939.

„Ředitelstvím a správám škol! Nutné! Z vyššího rozkazu nařizují, aby s okamžitou platností bylo zastaveno vyučování na všech národních (měšťanských, obecných, mateřských) školách státních, veřejných i soukromých v celém školním okrese českobudějovickém. Podle toho buď neprodleně vše potřebné zařízeno. Datum opětného zahájení vyučování bude oznámeno. Současně vyzývám ředitelstvo, aby pomáhalo starostům obcí při zdolání nutných písemných prací.

Předseda: Dr. Jarolím v. r.“¹⁵⁰

Pravidelné vyučování bylo opět zahájeno až v září dalšího roku. Zahájeno bylo na všech národních a středních školách.

Dne 15. března 1940 bylo vzpomenuo na první výročí zřízení Protektorátu Čechy a Morava. Školní budova byla ozdobena vlajkou Protektorátu¹⁵¹.

Na oslavu dobytí Belgie, Holandska a Norska byly vztyčeny na školní budově vlajky říšská a protektorátní od 5. června do 13. června 1940. Stejně tak jako na oslavu pádu Paříže. Vlajky byly vztyčeny i o 14 dní později, kdy se slavilo příměří mezi Francií, Německem a Itálií.¹⁵²

Tento školní rok byl zakončen rozděním školních zpráv a poučením o řádném chování o prázdninách.

---

¹⁵⁰ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1939.

¹⁵¹ Část Československa, která byla okupována Německem.

¹⁵² Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1940.

5.3 Školní a obecní akce

I v těchto těžkých časech uspořádala místní obec baráčníků s místní péčí o mládež vánoční nadílku. Podělili tak 35 chudých dětí příspěvkem na ošacení po 70 K a všechny děti zdejší školy i žáci měšťanské školy obdrželi školní potřeby. Na nadílku přispěla okresní péče o mládež 450 K a obec baráčníků 2500 K. Koncem května byla provedena sbírka pro Německý Červený kříž, která vynesla v obci 500 K a ve škole 27 K.

Koncem června 1940 byla provedena sbírka starého železa, kterého bylo sebráno 50 kg a papíru 40 kg.¹⁵³

5.4 Zapečetění školních kronik

Vynesením okresního školního výboru v Českých Budějovicích ze dne 26. Června 1940 č. 4002/40 bylo nařízeno toto: „Školní kroniky až včetně do roku 1930/40 budžtež zabaleny, zapečetěny a uloženy jako závadné knihy. Školním rokem 1940/41 počínajíc budžtež založeny a vedeny nové školní kroniky. Toto nařízení budiž provedeno do 1. července 1940.“¹⁵⁴

5.5 Zápis ze školní kroniky z roku 1945

Na začátku zápisu je připomenuto, proč se do kroniky 5 let nemohlo psát a nikdo to také neporušil. Školní kroniku

---

¹⁵³ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1940.

¹⁵⁴ Tamtéž, zápis z roku 1940.

si nechal uschovanou pan řídící učitel Josef Císař ve svém vlastním bytě, kde doufal, že nacističtí pedagogové slídit nebudou.

Plynul čas války. Německá Říše hlásala do celého světa, že bojuje za novou Evropu, ale jen ji celou ovládla. Němci se s jejich vůdcem Adolfem Hitlerem vydali na loupežnou výpravu, která pro ně skončila jak nikdy v dějinách. Pyšní ďáblové, jak je kronikář nazývá, byli potrestáni a nyní ať pykají za jejich spáchané činy. Německo kapitulovalo a stalo se hříčkou spojeneckých armád, které celé Německo obsadily.¹⁵⁵

Přišel osudný měsíc leden 1945. Ruská armáda nastupuje k pochodu od Baltického moře až po Karpaty. Vzdorují německým opevněním a Němci jsou na ústupu.

Český národ netrpělivě očekává Osvoboditele, zatímco na Kosově se bojuje o každou píď země. Z Maďarska postupuje Rudá armáda¹⁵⁶ na Slovensko, dobytá je Bratislava, Vídeň, Brno, Olomouc a konečně i Berlín. Ten dobyla Rudá armáda po 14 denním boji. Berlín je hromadou trosk, neboť byl po celých 60 dnů, ve dne i v noci, nepřetržitě bombardován americkými a anglickými letadly. Tak skončil pochod Hitlera na Moskvu.¹⁵⁷

V Čechách vypukla dne 5. května národní revoluce¹⁵⁸ a došlo k boji na barikádách v našem hlavním městě. Praha byla napadena. Došlo ke krveprolití, k nerovnému boji, v němž se Pražané statečně bránili. Uhájili si Prahu

---

¹⁵⁵ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1945.

¹⁵⁶ Více informací nalezneme zde: LITERA Bohuslav, *Historie Rudé armády 1917 – 1941*, Praha: Libri, 2009, ISBN: 978 – 80 – 7277 – 419 – 7.

¹⁵⁷ Tamtéž, zápis z roku 1945.

¹⁵⁸ Další informace k události: JAKL Tomáš, *Květen 1945 v českých zemích*, Praha: MBI, 2004, ISBN: 80 – 86524 – 07 – 8.

až do 9. května. Toho dne dorazila do Prahy Rudá armáda a boj ukončila.¹⁵⁹

Dne 22. května 1945 byla obsazena holubovská škola americkým vojskem, které po tuhých bojích s Němci dorazilo do naší osady. Byli to dobří vojáci ze Spojených států Amerických a Kanady. O dva týdny později bylo v jedné prázdné místnosti zavedeno střídavé vyučování.

Prvním ministrem školství a osvěty v nové Československé republice byl zvolen Dr. Zdeněk Nejedlý¹⁶⁰ a 28. května měl 61. narozeniny pan prezident Dr. Edvard Beneš.

6 Historie školy v poválečném období do nástupu komunismu po únoru 1948

6.1 Stručná charakteristika doby

*„Výsledkem druhé světové války v Evropě i v zámoří byly značné a rozsáhlé mezinárodně politické a mocenské změny, přesahující svým dosahem okruh problémů, který byl řešen po první světové válce. Byly nejen měněny hranice států, ale došlo i k zásadním úpravám vnitropolitických poměrů, k přemístění obyvatelstva a k revolučním změnám.“*¹⁶¹

---

¹⁵⁹ Tamtéž, zápis z roku 1945.

¹⁶⁰ Další informace o ministru školství: KOSATÍK Pavel, *Čeští demokraté: 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života*, Praha: Mladá fronta, 2010, ISBN: 978 – 80 – 204 – 2307 – 8.

¹⁶¹ DOLEŽAL Jiří, *Druhá světová válka a obnova Československa*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, s. 1.

Po válce byli Češi a Slováci nadšeni tím, že jsou osvobozeni. Zaniká protektorát a vzniká nám Československá republika, tentokráte už třetí Československá republika. Velkou změnou bylo to, že Československo ztratilo část svého území a to Podkarpatskou Rus.

Prezidentem je stále Edvard Beneš a Klement Gottwald místopředsedou a předsedou komunistické strany.

Toto období bylo typické střety mezi demokraty a komunisty.

Pehr píše, že se ze strany komunistů projevuje snaha zpracovat si masy lidí, aby se jim podřídily a oni si tak splnili svůj cíl a to ovládnutí celého státu.¹⁶²

Rok 1947 se nesl v duchu rostoucího napětí. Komunisté díky svým agentům věděli vše, co se děje v jiných stranách.

Rychlík uvádí. V neděli 22. února 1948 se uskutečnil sjezd závodních rad v Praze. Schválili na něm znárodnění veškerých závodů zaměstnávajících více než padesát zaměstnanců, tedy požadavek zcela nepřijatelný pro nekomunistické strany. O dva dny později přišla jednohodinová generální stávka. 25. února podali demisi sociálně demokratičtí ministři a tím pádem měla vláda odejít jako celek, jelikož měla jen polovinu ministrů. Gottwald na tento stav nebral zřetel a řady doplnil ministry, kteří byli ochotni spolupracovat s KSČ.¹⁶³

---

¹⁶² PEHR Michal, *Zápas o nové Československo 1939 – 1946*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, s. 80.

¹⁶³ RYCHLÍK Jan, PENČEV Vladimír, *Od minulosti*, s. 514 – 515.

„Gottwald trval na doplnění stávající vlády, odmítal však, aby zástupce politických stran, jejichž ministři rezignovali, vybralo jejich stávající vedení.“¹⁶⁴

„V obavě z možného krveprolití 25. února 1948 Beneš, tehdy již těžce nemocný, kapituloval. Demisi ministrů přijal a jmenoval nové podle Gottwaldových návrhů.“¹⁶⁵

Událostí je velké množství, uvádím proto jen některé, které osobně považuji za nejcharakterističtější pro dané období.

6.2 Přehled žáků

Školní rok 1945 – 1946 byl zahájen dne 3. září. V tomto školním roce bylo do holubovské školy zapsáno celkem 97 žáků, což bylo oproti minulým rokům o dost méně.

třída	hoši	dívky	celkem
I.	10	15	25
II.	17	16	33
III.	18	21	39
Celkem	45	52	97

Další školní rok ubylo ještě více žáků, a proto jsou děti rozděleny jen do dvou tříd. Mnoho rodin ze zdejší obce se totiž přestěhovalo do pohraničí.¹⁶⁶

---

¹⁶⁴ VEBER Václav, *Osudové únorové dny*, Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2008, s. 244 – 245.

¹⁶⁵ RYCHLÍK Jan, PENČEV Vladimír, *Od minulosti*, s. 515.

¹⁶⁶ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1945.

6.3 Oslavy

Oslava státního svátku 28. Října 1945 byla provedena den předem 27. října. Všichni žáci se shromáždili ve vyzdobené II. třídě, kde byl tento významný den oslaven recitací a zpěvy.

7. listopad, den vítězství proletářské revoluce v SSSR byl oslaven podle nařízení. Žáci i učitelé se sešli v jedné třídě a školní slavností uctilo tento významný den.¹⁶⁷

Dne 21. února 1946 byla uspořádána v první hodině oslava narozenin národního básníka Svatopluka Čecha.¹⁶⁸

Dále se slavily narozeniny bývalého prezidenta Masaryka i současného prezidenta Edvarda Beneše¹⁶⁹, samozřejmě také 5. květen, den revoluce.

„Oslava 28. října v roce 1946 měla vypracovaný i svůj program:

- 1. O půl deváté hodině dopolední sraz účastníků na návsí.*
- 2. V 9 hodin průvod s hudbou k pomníku padlých v Holubově.*
- 3. Hudba přednesla chorál: Kdo jste Boží bojovníci.*
- 4. Zahájení slavnosti předsedou místní osvětové rady.*
- 5. Projev slavnostního řečníka o významu 28. října.*
- 6. Školní mládež přednesla básně a recitace.*

---

¹⁶⁷ Tamtéž, zápis z roku 1945.

¹⁶⁸ O autorovi: FORST Vladimír a kol., *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*, Praha: Academia, 1985, ISBN: 80 – 200 – 0797 – 0.

¹⁶⁹ Informace o prezidentu nalezneme zde: DEJMEK Jindřich, *Edvard Beneš: politická biografie českého demokrata. Část druhá, Prezident republiky a vůdce národního odboje (1935 – 1948)*, Praha: Karolinum, 2008, ISBN: 978 – 80 – 246 – 1473 – 1.

7. *Slavnostní řečník sboru dobrovolných hasičů vzpomenu popravených hasičů.*
8. *Odevzdání „Děkuvzdání“ pozůstalým po popravených hasičích.*
9. *Školní mládež přednesla píseň a báseň o vlastencích.*
10. *Vyhlášení dvouletého plánu o obci Holubov*
11. *Školní mládež přednesla báseň o práci.*
12. *Hudba zahrála státní hymny.*
13. *Zakončení slavnosti předsedou.*¹⁷⁰

6.4 Mateřská škola

Dne 7. ledna 1946 bylo zahájeno vyučování v mateřské škole. Mateřská škola byla umístěna ve třídě v přízemí základní školy. Počet dětí v den zahájení byl následovný: 11 dívek a 11 hochů – celkem 22 dětí.¹⁷¹

Dětí v MŠ v roce 1946 – 1947 oproti škole přibylo.

6.5 Oprava školní budovy

V roce 1948 se po dlouhých 55 letech fungování školy provedla nákladná oprava školní budovy. Vyměněna byla okna, jelikož hrozilo jejich rozpadnutí. Místní národní výbor vyšel řídicímu učiteli vstříc a poskytl peníze z mimořádného rozpočtu. Nově bylo zavedeno elektrické světlo do sklepa, na dvůr a do mateřské školy. Celá škola byla vymalována a místo knihovny vznikla šatna. Do tříd byly umístěny i ampliony,

---

¹⁷⁰ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1946.

¹⁷¹ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1946.

aby se rádio nemuselo přenášet. Do poschodí byl zaveden vodovod a pro děti zřízena umývárna.¹⁷²

7 Historie školy v období nástupu komunistické totality do roku 1950 včetně

7.1 Stručná charakteristika doby

Robert Service uvádí. Počátky komunismu můžeme nalézt už na začátku 20. století. Komunisté hlásali snahu o přebudování společnosti. Chovali nenávisť vůči stávajícímu řádu a soustředili se hlavně na stát a ekonomiku. Říkali, že jsou to pouze oni, kdo mají potenciál změnit politickou situaci.¹⁷³

Rychlík a Penčev doplňují, že období v letech 1948 – 1953 bývá označováno jako „zakladatelské období komunismu“. Vytvořily se zde mechanismy diktatury aparátu KSČ, které fungovaly až do roku 1989. Československo se zapojilo do sovětské sféry a prohloubila se tak jeho závislost na SSSR.¹⁷⁴

V tomto období komunisté znárodňovali podniky, hospodářství se stalo součástí družstevních podniků a rozvíjel se těžký průmysl a strojírenství. Spotřební průmysl šel do útlumu a to způsobovalo nedostatek zboží běžné potřeby.

Vznikla Státní bezpečnost, která byla řízena právě komunistickou stranou a fungovala jako tajná policie. Sledovala

---

¹⁷² Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1948.

¹⁷³ SERVICE Robert, *Soudruzi: Světové dějiny komunismu*, Praha: Argo, 2009, s. 23.

¹⁷⁴ RYHLÍK Jan, PENČEV Vladimír, *Od minulosti*, s. 520 – 527.

každý projev nesouhlasu s režimem. Podezřelé lidi se snažila přimět ke spolupráci, ať už po dobrém či po zlém.

Událostí je velké množství, uvádím proto jen některé, které osobně považuji za nejcharakterističtější pro dané období.

7.2 Nový školský zákon

Dnem 1. září 1948 nabyl platnosti nový školský zákon o jednotné škole. Nastupuje škola lidové demokracie, jenž se řadí do budovatelského úsilí nového společenského řádu. Učitel lidově demokratické školy vychovává žáky tak, aby obstáli ve společnosti socialistického řádu.¹⁷⁵

Od tohoto dne se začalo vyučovat podle nových učebních osnov, jejichž základní ideou je demokratizace kultury, vzdělání a výchovy. Zavádějí se podpůrná vyučování jako např. doučovací skupiny či zájmové kroužky.

Název „obecná“ škola je nahrazen pojmem „národní“.

7.3 Fungování školy

V prosinci roku 1948 se na zdejší škole zahájilo stravování všech dětí. Potraviny byly přidělovány. Kuchařkou byla manželka ředitele a vařila dětem polévky, krupicovou kaši, puding, kávu apod. Později se dostávalo sušené mléko, sádlo, umělý tuk, masové či rybí konzervy, marmelády, sýr či rybí tuk. Děti byly stravovány celý rok zdarma.¹⁷⁶

---

¹⁷⁵ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1948.

¹⁷⁶ Tamtéž, zápis z roku 1948.

Palivové dříví na roky 1948 – 1950 bylo pořízeno za pomoci brigády, které se zúčastnili rodiče žactva. Bylo získané plno jedlového dříví.¹⁷⁷

Dne 3. ledna 1949 se na škole konala slavnost zahájení první československé pětiletky.¹⁷⁸

Během školních let bylo vzpomínáno na několik významných jubileí a konaly se tyto oslavy:

- 28. říjen
- 23. listopad – narozeniny prezidenta republiky Klementa Gottwalda
- 6. listopad – oslava Říjnové revoluce
- 21. prosinec – 70. narozeniny generalissima J. V. Stalina
- 24. leden – vzpomínková oslava k 26. výročí úmrtí V. I. Lenina
- Oslavy Rudé armády
- 9. květen – den Československé armády

---

¹⁷⁷ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1948 - 1950.

¹⁷⁸ Školní kronika č. 2, rukopis, uložena v Základní škole Holubov, nestránkovaná, zápis z roku 1949.

Závěr

Cílem mé práce bylo zmapovat historii školy v Holubově od jejího počátku do roku 1950.

Chtěla jsem ukázat, jak fungovala vesnická malotřídní škola, ve které bylo normální, že do ní chodilo mezi stem a dvěma sty žáků. Zabývala jsem se i vlivem politické činnosti na školu.

Mapování historie školy nebyl úplně jednoduchý úkol. Nejtěžší bylo shromáždit si různé dostupné materiály, jejich následné prostudování a také orientace ve školních kronikách, které byly sepsány velice dopodrobna. Jelikož zdroje byly většinou velice obsáhlé, bylo těžké vybrat ty nejdůležitější informace, které by se mi do práce nejvíce hodily.

Bakalářská práce je rozdělena do 7 kapitol. V první kapitole jsem se věnovala historii obce Holubova v kontextu českých dějin. Nalezneme zde informace o založení obce, o keltském oppidu, které bylo v sousední obci nebo o vybudování železárny.

Druhá kapitola má název Historie školy od založení do roku 1914. V této kapitole jsem popisovala to, proč se začala škola v Holubově stavět a jaký měla stavba průběh. Dále je popsáno, jaké byly začátky fungování školy v Holubově. Větší část této kapitoly je o fungování školy a zahrnuje tam zahájení školních roků, podporu křesťanství, nemocnost, školní radu, podporu žáků, rozdělení žáků do tříd, učitelský sbor, školní slavnosti či zakončení školních roků.

Třetí kapitola je jedna z kratších kapitol mé práce. Zde se zabývám tématem První světové války. Píšu zde např. o ovlivnění školní docházky válkou.

Ve čtvrté kapitole je mým tématem historie v letech 1918 – 1939 a je to nejobsáhlejší kapitola celé mé práce.

Věnuji se zde vzniku Československého státu, T. G. Masarykovi a polickým událostem této doby. Popisují zde i fungování školy jako např. školní slavnosti, schůze učitelů s rodiči, inspekce či opravu školy.

Pátá kapitola je o historii školy v období Protektorátu a negativních dopadech nacistické totality na chod školy. Charakterizují zde dobu, chod školy či školní akce. Věnují se i tomu, proč byly zapečetěny školní kroniky a mám zde i zápis po čase, kdy mohly být znovu otevřené.

Historie školy v poválečném období do nástupu komunismu po únoru 1948, tak se nazývá kapitola číslo šest. Zde popisují dobu, počet žáků, oslavy či opravu školní budovy. V jedné části píšou o Mateřské škole.

V poslední kapitole se zabývám historií školy v období nástupu komunistické totality do roku 1950 včetně. Tam popisují fungování školy či zavedení nového školského zákona.

Myslím, že si často ani neuvědomujeme, v jakém přepychu žijeme a jaké máme štěstí, že máme svobodu.

Pro čtenáře by měla být tato práce obohacující, jelikož ukazuje práci a povinnosti učitelů běžné vesnické školy v období do roku 1950 a ukazuje, jak se tato těžká doba promítala do školství.

Prameny a literatura

Literatura

BAUER Jan, *Rožmberkové – první po králi: dramatické osudy pánů z Růže*, Řitka: Čas, 2014, ISBN: 978 – 80 – 7475 – 063 – 2.

BÍLEK Petr, JIROUŠEK Bohumil, NOVOTNÝ Lukáš, *Československo 1918 – 1938/2018*, České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2018, ISBN: 978 – 80 – 7394 – 725 – 5.

CARTLAND Barbara, *Sissi: soukromý život Alžběty, císařovny rakouské*, Praha: Vinohrad, 1992, ISBN: 80 – 901243 – 1 – 8.

CEKOTA Antonín, *Geniální podnikatel Tomáš Baťa*, Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2004, ISBN: 80 – 7318 – 220 – 3.

CLARK Christopher M., *Náměsíčníci: jak Evropa v roce 1914 dospěla k válce*, Praha: Tomáš Krsek, 2019, ISBN: 978 – 80 – 906242 – 7 – 6.

ČECHURA Jaroslav, *České země v letech 1310 – 1378 Lucemburkové na českém trůně I.*, Praha: Libri, 2005, ISBN: 80 – 85983 – 73 – 7.

ČORNEJ Petr, *Jan Žižka: Život a doba husitského válečníka*, Praha: Paseka, 2019, ISBN: 978 – 80 – 7432 – 990 – 6.

DEJMEK Jindřich, *Edvard Beneš: politická biografie českého demokrata. Část druhá, Prezident republiky a vůdce národního odboje (1935 – 1948)*, Praha: Karolinum, 2008, ISBN: 978 – 80 – 246 – 1473 – 1.

Dívčí Kámen: přírodní rezervace a historický vývoj osídlení: sborník příspěvků ze semináře dne 26. září 2002 v Regionálním muzeu

v Českém Krumlově, tisk: České Budějovice: Obec Křemže, 2004, ISBN: 80 – 239 – 2251 – 3.

DOLEŽAL Jiří, *Druhá světová válka a obnova Československa*, Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991, ISBN: 80 – 04 – 25901 – 4.

DRDA Petr, RYBOVÁ Alena, *Keltové a Čechy*, Praha: Academia, 1998, ISBN: 80 – 200 – 0732 – 6.

DUFFACK J., *Štefánik a Československo*, Praha: NV, 2009, ISBN: 978 – 80 – 206 – 1016 – 4.

EMMERT František, *Tomáš Garrigue Masaryk: prezident a myslitel*, Brno: CPress, 2017, ISBN: 978 – 80 – 264 – 1599 – 2.

FORST Vladimír a kol., *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*, Praha: Academia, 1985, ISBN: 80 – 200 – 0797 – 0.

GALANDAUER Jan, *František Ferdinand D'Este Následník trůnu*, Praha a Litomyšl: Paseka, 2000, ISBN: 80 – 7185 – 325 – 9.

GALANDAUER Jan, *Karel I.: poslední český král*, vyd. 2., Praha: Paseka, 2004, ISBN: 80 – 7185 – 683 – 5.

GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Dramatické i všední dny protektorátu*, Praha: Themis, 1996, ISBN: 80 – 85821 – 35 – 4.

GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Druhá republika 1938 – 1939: svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2004, ISBN: 80 – 7185 – 626 – 6.

GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Velké dějiny zemí Koruny české XV. a*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2006, ISBN: 80 – 7185 – 582 – 0.

GEBHART Jan, KUKLÍK Jan, *Velké dějiny zemí Koruny české XV. b*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2007, ISBN: 978 – 80 – 7185 – 835 – 5.

HOMOLOVÁ Květa, OTRUBA Mojmir, PEŠATA Zdeněk a kol., *Čeští spisovatelé 19. a počátku 20. století*, Praha: Československý spisovatel, 1982, ISBN: 22 – 137 – 82.

IVANOV Jan, *Schwarzenbergové a železnice: vztah primogenitury Schwarzenbergů k železniční dopravě v 19. století*, České Budějovice, 2011, diplomová práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, vedoucí práce: Zdeněk Bezecný.

JAKL Tomáš, *Květen 1945 v českých zemích*, Praha: MBI, 2004, ISBN: 80 – 86524 – 07 – 8.

JANÁČKOVÁ Jaroslava, *Alois Jirásek*, Praha: Melantrich, 1987, ISBN: neuvedeno.

KLIMEK Antonín, *Velké dějiny zemí Koruny České XIII.*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2000, ISBN: 80 – 7185 – 328 – 3.

KLIMEK Antonín, *Velké dějiny zemí Koruny České XIV.*, Praha; Litomyšl: Paseka, 2002, ISBN: 80 – 7185 – 425 – 5.

Kolektiv autorů, *Národní divadlo a jeho předchůdci*, Praha: Academia, 1988, ISBN: 21 – 001 – 88.

KOSATÍK Pavel, *Čeští demokraté: 50 nejvýznamnějších osobností veřejného života*, Praha: Mladá fronta, 2010, ISBN: 978 – 80 – 204 – 2307 – 8.

KŘEN Jan, *Dvě století střední Evropy*, Praha: Argo, 2005, ISBN: 80 – 7203 – 612 – 2.

KUKLÍK Jan, *Profesor Jan Krčmář: pozapomenutá osobnost pražské civilistiky*, Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2008, ISBN: 978 – 80 – 87146 – 04 – 4.

LITERA Bohuslav, *Historie Rudé armády 1917 – 1941*, Praha: Libri, 2009, ISBN: 978 – 80 – 7277 – 419 – 7.

MATRAY Maria, *Smrt císařovnej Alžbety a čin anarchistu Lucheniho*, Bratislava: Ikar, 2001, ISBN: 80 – 7118 – 979 – 0.

MRÁZKOVÁ Zdena, ŠPINAR Jindřich, HUDIČÁK Petr, *Krumlov – město pod věží*, Český Krumlov: Českokrumlovský rozvojový fond, spol. s.r.o., 2018, ISBN: 978 – 80 – 906801 – 0 – 4.

Muzeum Komenského v Přerově, *Škola a velká válka*, Přerov: Muzeum Komenského v Přerově, 2014, ISBN: 978 – 80 – 87190 – 31 – 9.

NEČAS Tomáš, *Vývoj volby prezidenta v České republice*, Brno, 2013, diplomová práce, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, vedoucí práce: Jiří Kroupa.

NĚMEČEK Jan, *Opera Národního Divadla v období Karla Kovařovice II.*, Praha: Divadelní ústav a Český hudební fond, 1969, ISBN: 59 – 113 – 69.

PASÁK Tomáš, *JUDr. Emil Hácha (1938 – 1945)*, Praha: Horizont, 1997, ISBN: 80 – 7012 – 088 – 6.

PEHR Michal, *Zápas o nové Československo 1939 – 1946*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2011, ISBN: 978 – 80 – 7422 – 082 – 1.

PERNES Jiří, *O trůn a lásku*, Praha: Brána, 2007, ISBN: 978 – 80 – 7243 – 311 – 7.

PERNES Jiří, *Život plný nepřátel, aneb, Dramatický život a tragická smrt následníka trůnu Františka Ferdinanda d' Este*, Praha: Iris, 1994, ISBN: 80 – 7176 – 059 – 5.

POLÁCH Jaroslav, *Jan Smil z Křemže: život tábořského hejtmana a loupeživého rytíře*, České Budějovice: Veduta, 2011, ISBN: 978 – 80 – 86829 – 64 – 7.

POP Ivan, *Dějiny Podkarpatské Rusi v datech*, Praha: Libri, 2014, ISBN: 80 – 7277 – 237 – 6.

Přehled činnosti České komise pro ochranu dětí a péči o mládež v království Českém v roce 1915, Praha: Česká zemská komise, 1916, ISBN: neuvedeno.

RAVIK Slavomír, *K. H. Borovský: portrét bojovníka*, Praha: Pražská imaginace, 1991, ISBN: 80 – 7110 – 039 – 0.

RYCHLÍK Jan, *Češi a Slováci ve 20. století: spolupráce a konflikty 1914 – 1945*, Praha: Vyšehrad, 2012, ISBN: 978 – 80 – 7429 – 133 – 3.

RYCHLÍK Jan, PENČEV Vladimír, *Od minulosti k dnešku. Dějiny českých zemí*, Praha: Vyšehrad, 2018, ISBN: 978 – 80 – 7429 – 881 – 3.

RYCHLÍK Jan, 1918 *Rozpad Rakouska – Uherska a vznik Československa*, Praha: Vyšehrad, 2018, ISBN: 978 – 80 – 7429 – 988 – 9.

SERVICE Robert, *Soudruzi: Světové dějiny komunismu*, Praha: Argo, 2009, ISBN: 978 – 80 – 257 – 0105 – 8.

SCHÄFER Martin, *Sissi*, Praha: Mladá fronta, 1993, ISBN: 80 – 204 – 0386 – 8.

SLÍVOVÁ Lenka, *Charlotta: žena T. G. M.*, Praha: Mladá fronta, 2018, ISBN: 978 – 80 – 204 – 5023 – 4.

STUDENÝ Jaroslav, *První svaté přijímání*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2011, ISBN: 978 – 80 – 7266 – 357 – 6.

ŠVARCOVÁ – VÁCHOVÁ Jana, *Současný stav a vybavení vesnických škol*, 1969, diplomová práce, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, Vedoucí práce: neuveden.

TRNKOVÁ Kateřina, KNOTOVÁ Dana, ŠKARKOVÁ Lucie, *Malotřídní školy v České republice: malotřídky*, Brno: Paido, 2010, ISBN: 978 – 80- 7315 – 204 – 8.

VEBER Václav, *Osudové únorové dny*, Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2008, ISBN: 978 – 80 – 7106 – 941 – 6.

VOCELKA Karl, VOCELKOVÁ Michaela, *František Josef I.: císař rakouský a kál uherský*, Praha: Paseka, 2017, ISBN: 978 – 80 – 7432 – 806 – 0.

WARNER Philip, *První světová válka*, Ostrava: OLDAG, 1997, ISBN: 80 – 85954 – 28 – 1.

ZABLOUDILOVÁ Jitka, *V ruském zajetí: Organizace zajatých Čechů a Slováků v Rusku (1914 – 1918)*, Praha: Epoque, 2018, ISBN: 978 – 80 – 7557 – 152 – 6.

Prameny

Pamětní kniha obce Holubov, rukopis, uložena na Obecním úřadě v Holubově.

Školní kronika č. 1., rukopis, uložena v Základní škole Holubov

Školní kronika č. 2., rukopis, uložena v Základní škole Holubov
Holubovský zpravodaj.

Seznam zkratek

Kr. – krejcar

K. – koruna

Okr. – okres, okresní

ČSR – Československá republika

V. r. – vlastní rukou

Sl. - slečna

Seznam příloh

- Příloha I. Statistika žactva od založení školy do roku 1914
- Příloha II. Statistika žactva v letech 1914 - 1918
- Příloha III. Statistika žactva letech 1918 - 1939
- Příloha IV. Statistika žactva v období Protektorátu (1939 – 1945)
- Příloha V. Statistika žactva v poválečném období
- Příloha VI. Statistika žactva v období nástupu komunistické totality do roku 1950

Přílohy

Příloha I.

Školní rok	Počet žáků
1895 - 1896	189
1896 - 1897	220
1897 - 1898	221
1898 - 1899	209
1899 - 1900	215
1900 - 1901	192
1901 - 1902	185
1902 - 1903	188
1903 - 1904	209
1904 - 1905	205
1905 - 1906	174
1906 - 1907	199
1907 - 1908	195
1908 - 1909	192
1909 - 1910	192
1910 - 1911	203
1911 - 1912	208
1912 - 1913	202
1913 - 1914	198

Příloha II.

Školní rok	Počet žáků
1914 - 1915	205
1915 - 1916	203
1916 - 1917	202
1917 - 1918	186

Příloha III.

Školní rok	Počet žáků
1918 – 1919	207
1919 – 1920	207
1920 – 1921	213
1921 – 1922	210
1922 – 1923	181
1923 – 1924	162
1924 – 1925	139
1925 – 1926	137
1926 – 1927	131
1927 – 1928	129
1928 – 1929	138
1929 – 1930	152
1930 – 1931	160
1931 – 1932	168
1932 – 1933	172
1933 – 1934	164
1934 – 1935	161
1935 – 1936	141
1936 – 1937	124
1937 – 1938	119
1938 – 1939	103

Příloha IV.

Školní rok	Počet dětí
1939 – 1940	107
1940 – 1941, 1941 – 1942, 1942 – 1943, 1943 – 1944, 1944 - 1945	Chybí zápis ve školní kronice

Příloha V.

Školní rok	Počet žáků
1945 – 1946	97
1946 – 1947	66
1947 – 1948	72

Příloha VI.

Školní rok	Počet žáků
1948 – 1949	86
1949 – 1950	86

Abstrakt

OPELKOVÁ Martina, Dějiny školy v Holubově od počátku po rok 1950,

České Budějovice 2020, Bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Katedra teologických věd.

Vedoucí práce: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Klíčová slova: Holubov, škola, žáci, charakteristika doby, učitelé, historie, fungování školy

Tato bakalářská práce se věnuje dějinám školy v Holubově od jejího začátku po rok 1950. Daný časový úsek je rozdělen do několika etap. První část popisuje historii obce Holubova. Druhá se věnuje období od založení školy do roku 1914. Třetí část je o historii školy v letech 1914 – 1918 a dopadech války na chod školy. Čtvrtá kapitola je o historii školy v letech 1918 – 1939. Poté se věnují historii školy v období Protektorátu a negativními dopady nacistické totality na chod školy. Šestá část popisuje historii školy v poválečném období do nástupu komunismu po únoru 1948 a poslední kapitola je o nástupu komunistické totality do roku 1950.

Abstract

OPELKOVÁ Martina, History of Holubov school from the beginning to year 1950,

České Budějovice, 2020, bachelor thesis, South Bohemia University in České Budějovice, Theological Fakulty, Department of Theological sciences.

Head of the bachelor thesis: prof. ThLic. PaedDr. Martin Weis, Th.D.

Keywords: Holubov, school, pupils, characteristic of period, teachers, history, the functioning of the school.

This bachelor thesis deals with the history of the school in Holubov from the beginning to 1950. This period is divided into several parts. The first part describes the history of the village Holubov. The second part deals with the period from the foundation of the school to 1914. The third part is about the history of the school from 1914 to 1918 and the impact of the war on the school. The fourth chapter is about the history of the school 1918 – 1939. Then I deal with the history of the school during the Protectorate and the negative impact of Nazi totalitarianism on the school. The sixth part describes the history of the school in the post-war period until the arrival of communism after February 1948 and the last chapter is about the arrival of communist totalitarianism until 1950.